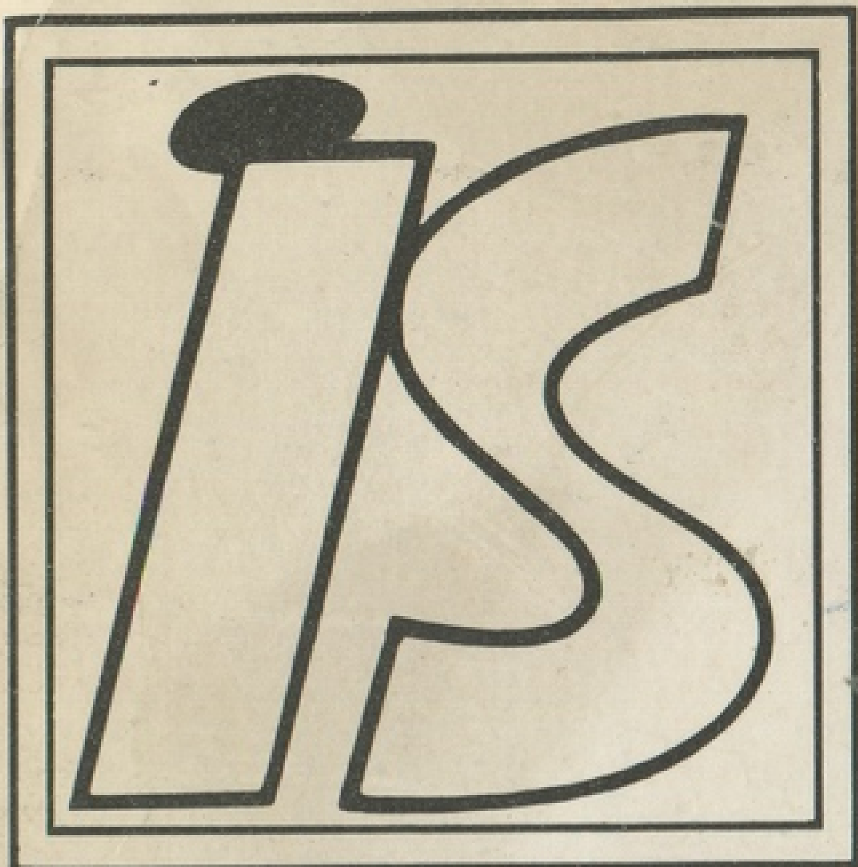
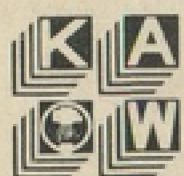

KONTYNENTY
AFRYKA

Wszystko, co ciekawe –
w Ilustracjach Samoprzylepnych,
do kolekcjonowania
w specjalnie
opracowanych zeszytach.

* Poczet królów polskich
* Samoloty, na których walczyli Polacy
* Gwiazdy muzyki rozrywkowej
* Polscy olimpijczycy
* Kontynenty – Afryka
* Stare samochody
* Ptaki Polski
* Od Aten do Moskwy
* Samochody wyścigowe
* inne w przygotowaniu

NOWOŚĆ DLA KOLEKCJONERÓW

GEOGRAFIA Drugi co do wielkości kontynent świata — ok. 30 mln km kw. jest oddzielony od Europy Morzem Śródziemnym, a od Azji — Kanałem Sueskim i Morzem Czerwonym, z zachodu otacza Afrykę Ocean Atlantycki, ze wschodu — Ocean Indyjski. Główne pasma górskie to Atlas (Afryka Północna) i Góry Przylądkowe (Afryka Południowa), najwyższe wzniesienie — Kilimandżaro — 5 895 m (Afryka Wschodnia). Największe rzeki: Nil, Kongo (Zair), Niger i Zambezi. Jeziora: Wiktoria Tanganika, Niasa, Czad i Rudolfa. Na Saharze, pustyni Kalahari i terenach pustynnych Afryki Wschodniej wiele rzek i jezior wysycha okresowo.

Charakterystyczny dla Afryki jest pasowy układ stref klimatycznych i roślinnych. Na północy występuje klimat śródziemnomorski, a w kolejnych pasach: pustynny, stepowy i wilgotny tropikalny. Od równika na południe takie same strefy powtarzają się, lecz w odwrotnej kolejności. W związku z tym fauna i flora Afryki jest niezmiernie zróżnicowana. Żyje tu tysiące gatunków zwierząt kopytnych, hipopotamy, krokodyle, lwy, leopardy, słonie i wiele innych oraz ogromne ilości gatunków ptaków i owadów. Wiele zwierząt jest pod ochroną i żyje w rezerwatach. Bogactwo flory łączy się z różnorodnością upraw rolnych.

Próbkami gruntu afrykańskiego można by zilustrować całą tablicę Mendelejewa. A surowce występujące tu w dużej obfitości: ropa naftowa, złoto, diamenty, platyna, węgiel, rudy metali kolorowych, fosforyty— uzyskują wysokie ceny na rynkach światowych. Nie mniej bogate są surowce roślinne. Wykorzystanie jednych i drugich jest jeszcze jednak dalekie od możliwości. Z reguły zacofana gospodarka opiera się głównie na eksploatacji tych surowców. Przemysł jest w małym stopniu rozwinięty. Produkt narodowy brutto (PNB) całej Afryki (bez RPA) wynosi obecnie mniej więcej tyle, co wartość tego produktu Belgii i Holandii łącznie. A dodać trzeba, że główny ciężar jego wytwarzania ponosi kilka zaledwie krajów.

LUDNOŚĆ Ponad 400 mln mieszkańców dzieli się na wiele ras, narodowości i plemion. Na północy i wschodzie mieszkają Arabowie, Berberzy, Tauregowie, Etiopczycy, Somalijczycy i inne narody należące do rasy białej lub mieszanej. Na południe od Sahary przeważają plemiona murzyńskie. Skupiska ludności białej znajdują się jedynie na samym południu w RPA, Rodezji i Namibii (biała mniejszość w tych krajach dominuje politycznie i gospodarczo nad czarną większością). Nadto na południu i wyspach Oceanu Indyjskiego mieszka ludność pochodzenia hinduskiego. Niezmiernie zróżnicowani są także mieszkańcy Afryki pod względem językowym. W niektórych państwach mówi się kilkunastoma językami i narzeczami, z tych powodów niektóre niepodległe kraje afrykańskie wybrały jako oficjalny język mowę byłych kolonizatorów.

HISTORIA Początki cywilizacji sięgają czasów starożytnych. Już w IV tysiącleciu p.n.e. istniało w Afryce państwo — Egipt, obejmujące swoimi wpływami Nubię, Etiopię i Somalię. W I tysiącleciu p.n.e. rozwinęło się potężne państwo Fenicjan — Kartagina (dzisiejsza Tunezja) podbite w II w. p.n.e. przez Rzymian, którzy opanowali w okresie swojej świetności całe północne wybrzeże Afryki, posuwając się w głąb aż do Sahary. W V w. n.e. zachodnią część Afryki Północnej opanowali Wandalowie, a wschodnią Bizantyjczycy. W VII wieku całą Afrykę Północną podbili Arabowie.

Początki państwowości ludów Czarnej Afryki sięgają europejskiego średniowiecza. Do najstarszych należały państwa Ghany (III-IV w.), Mali (XI w.) i Songhaj (X w.). Młode niepodległe kraje afrykańskie sięgają dziś często do tych nazw (np. Ghana, Mali, Benin).

Od połowy XV w. rozpoczęła się penetracja tego kontynentu przez Europejczyków. Pierwsze kolonie utworzyła tu Portugalia — już w XVI-XVII w. w Angoli i Mozambiku. Następnie do Afryki przybyli Anglicy, Francuzi, Hiszpanie, Holendrzy, Belgowie, Włosi i Niemcy. Czarna Afryka stała się terenem ich eksploatacji. Wywożono stąd różne towary i niewolników. Kilkanaście milionów Murzynów wywieziono do Ameryki. W przededniu II wojny światowej cały niemal kontynent był skolonizowany. Jedynie Niemcy utraciły swoje posiadłości (znalazły się

Autor
WŁADYSŁAW ROMAN

Opracowanie graficzne i rysunki
PIOTR KAWECKI

Redaktor merytoryczny
CEZARY LEWIŃSKI

Redaktor techniczny
MAŁGORZATA BRZOZOWSKA

Fotografie na Ilustracjach Samoprzylepnycł
L. ADAMOWICZ, W. JERKE, L. MAKUCH,
W. MILEWSKI, W. FEDOROWICZ

one pod administracją tzw. mandatariuszy Ligi Narodów, a więc państw kolonialnych). Niepodległe były jedynie Egipt, Etiopia i Liberia.

WSPÓŁCZESNOŚĆ Proces dekolonizacji rozpoczął się na początku lat pięćdziesiątych (jedynie Libia uzyskała niepodległość w 1949 r.). Suwerenność zawdzięczają kraje afrykańskie głównie niepodległościowym dążeniom własnych narodów. Ruch narodowo-wyzwoleńczy — jego początki sięgają okresu międzywojennego — ogarnął cały kontynent. W wielu jego częściach toczyły się zacięte walki z kolonizatorami (np. w Algierii, Kenii, Angoli, Mozambiku). Państwa kolonialne nie rezygnowały z kolonii dobrowolnie. Jeśli oficjalnie nadawały niepodległość swoim byłym posiadłościom, czyniły to w trosce o swoje interesy polityczne i gospodarcze. Zrezygnowały z administracji byłych kolonii, lecz nadal usiłują je eksploatować gospodarczo (neokolonializm). W Afryce trwa jeszcze walka narodowo-wyzwoleńcza (Rodezja, RPA, Namibia), toczą się walki zbrojne, a równocześnie środkami politycznymi niepodległe państwa Afryki przeciwstawiają się wpływom neokolonialnym.

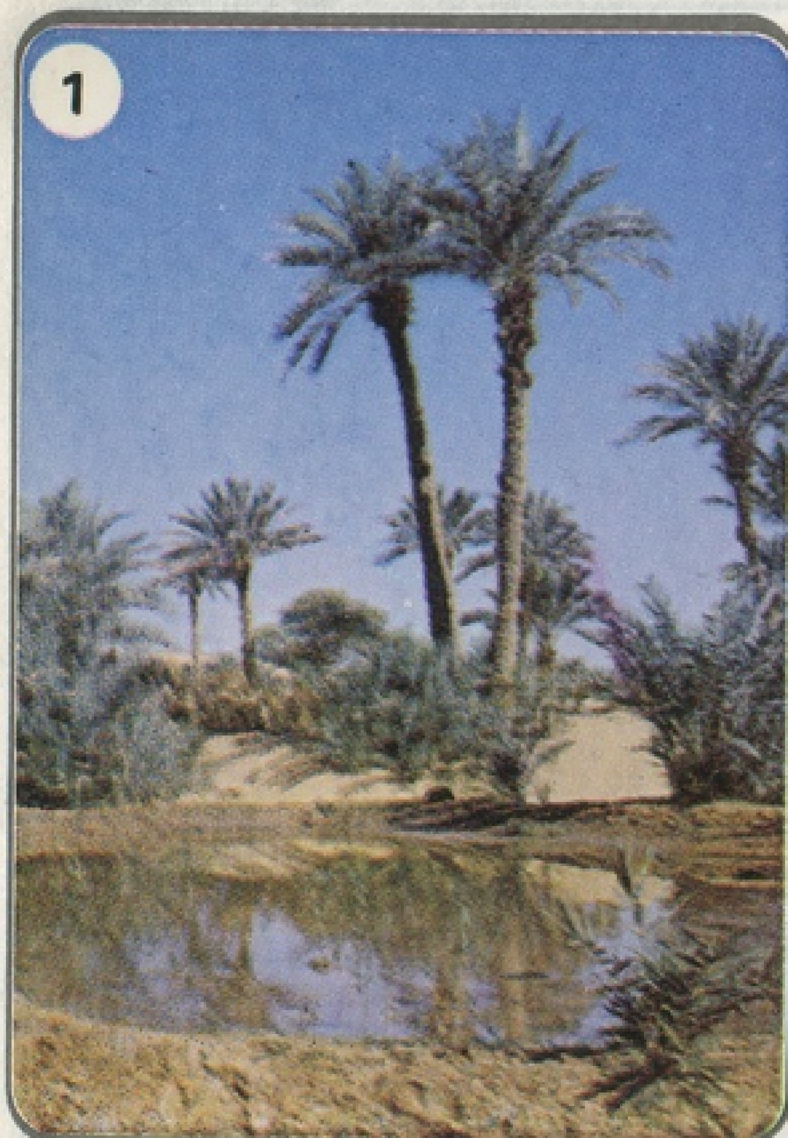
Polska i pozostałe kraje socjalistyczne stoją po stronie narodów afrykańskich walczących o ekonomiczną i polityczną niezależność. Natomiast szczególnie sprzyja tym krajom, które wybrały socjalistyczny kierunek rozwoju społeczno-ekonomicznego (np. Algieria, Angola, Mozambik). Obroty handlowe Polski z krajami Afryki rosną dynamicznie, w ostatnim pięcioleciu wzrosły ponad trzykrotnie. Nasi główni partnerzy, to kraje Afryki Północnej.

AFRYKA

C. M.
TUNEZJA
MAROKO
ALGIERIA
LIBIA
EGIPT
Sahara
MAURETANIA
MALI
NIGER
CZAD
SUDAN
SENEGAL
GÓRNA WOLTA
GWINEA
BENIN
NIGERIA
ETIOPIA
LIBERIA
GHANA
KAMERUN
ŚRODK. AFRYKA
SOMALIA
UGANDA
KENIA
GABON
KONGO
ZAIR
TANZANIA
ANGOLA
ZAMBIA
KOMORY
MOZAMBIK
Rodezja
MADAGASKAR
Namibia
BOTSWANA
SUAZI
REP. POŁUDN. AFRYKI
LESOTO

1 GAMBIA
2 GWINEA BISSAU
3 SIERRA LEONE
4 WYBRZEŻE KOŚCI SŁONIOWEJ
5 TOGO
6 GWINEA RÓWNIKOWA
7 RWANDA
8 BURUNDI
9 MALAWI
10 SESZELE
11 WYSPY ŚW. TOMASZA I KSIĄŻĘCA

1. Oaza Taghit koło Bechar

3. Bulwar nadmorski w Luandzie

ALGIERIA

Od 1962 niepodległa Algierska Republika Ludowo-Demokratyczna (dawna kolonia francuska) — państwo w północno-zachodniej Afryce nad Morzem Śródziemnym, o powierzchni 2381,7 tys. km² i 16,7 mln mieszkańców — w większości Arabów (88%) oraz Berberów, Kabylów i Tuaregów, osiadłych głównie w części nadbrzeżnej lub w oazach Sahary zajmującej 5/6 obszaru kraju. Stolica Algier, język urzędowy arabski, waluta dinar algierski.

Kraj szybko rozwijający się gospodarczo, wprowadzający do swej ekonomiki elementy socjalistycznego planowania i zarządzania. Głównym bogactwem jest ropa naftowa, której wydobycie i przerób dynamicznie rosną. Algieria wydobywa także gaz ziemny i rudy metali. Uprawy rolne: pszenica, winorośl, oliwki, palmy daktylowe; hodowla owiec, kóz i wielbłądów. W Algierii przebywa ponad 230 polskich doradców technicznych.

ANGOLA

Dawna kolonia portugalska, od 1975 niepodległa Ludowa Republika Angoli, państwo w południowo-zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 1246,7 tys. km² i 5,8 mln mieszkańców — — głównie Murzynów Bantu. Stolica Luanda, równocześnie największy port morski, język urzędowy portugalski, waluta escudo.

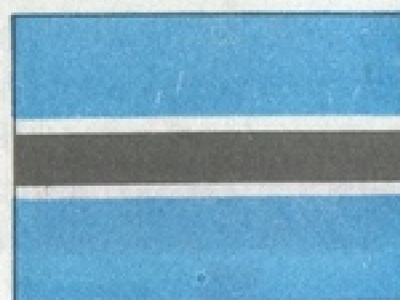
Po uzyskaniu niepodległości Angola wkroczyła na drogę orientacji socjalistycznej. Gospodarka zacofana oparta na rolnictwie. Główne uprawy: kawa, trzcina cukrowa, orzeszki ziemne; hodowla bydła i owiec. Znaczne zasoby ropy naftowej eksploatowane głównie w prowincji Kabindy i w rejonie Luandy, nadto złoża diamentów, miedzi i złota.

BENIN

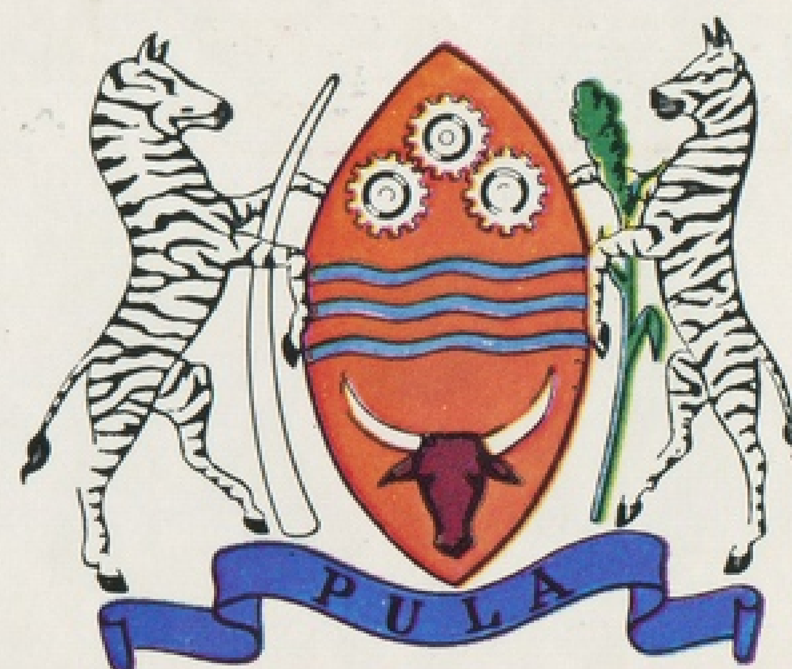
Dawna kolonia francuska, od 1960 niepodległa Republika Dahomeju, od 1975 Ludowa Republika Beninu, państwo w zachodniej Afryce nad Zatoką Gwinejską, o powierzchni 112,6 tys. km², 3 mln mieszkańców (ludy Fon, Jorubowie, Adżá, Barba, Somba, Fulbe). Stolica Porto Novo, główny port morski Cotonou, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Kraj rolniczy; główne uprawy: palma oleista, bawełna, orzeszki ziemne, kawa; hodowla bydła, kóz i owiec rozwinięta tylko na północy kraju, w części południowej uniemożliwia ją mucha tse-tse; eksploatacja lasów.

BOTSWANA

Dawna kolonia brytyjska Beczuana, od 1966 niepodległa Republika Botswany, państwo w południowej Afryce o powierzchni 600,4 tys. km² i 660 tys. mieszkańców — Murzynów Bantu (głównie Beczuana) i ok. 20 tys. Buszmenów. Stolica Gaborone, języki urzędowe angielski i setswana, waluta rand.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; podstawą gospodarki jest hodowla bydła, kóz i owiec; uprawia się głównie proso i sorgo. Wydobywa się niewielkie ilości azbestu, rud manganu i złota.
Kraj w znacznym stopniu zależny gospodarczo od RPA, dostarczający jej taniej siły roboczej.

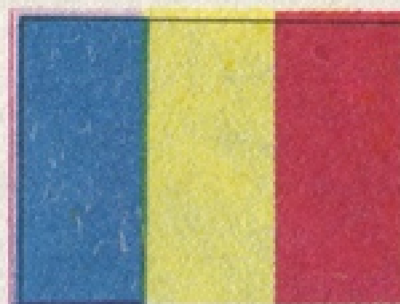

BURUNDI

Dawna kolonia niemiecka, następnie część belgijskiego terytorium powierniczego Ruanda-Urundi, od 1962 niepodległe królestwo, od 1966 Republika Burundi, państwo we wschodniej Afryce nad jeziorem Tanganika, o powierzchni 27,8 tys. km² i 3,6 mln mieszkańców — głównie Murzynów Bantu (lud Wahuta) oraz Watussi i Pigmeje. Stolica Bujumbura, również port śródlądowy i lotniczy, języki urzędowe kirundi i francuski, waluta frank burund.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy: kawa i bawełna. Wydobywa się niewielkie ilości rud cyny, wolframu, niobu i tantalu, berylu i złota. Brak linii kolejowych.

CZAD

Wchodząca w skład Wspólnoty Francuskiej Republika Czadu (w latach 1970-73 walki partyzanckie, w 1975 wojskowy zamach stanu i zaostrzenie stosunków z Francją), państwo w środkowej Afryce, o powierzchni 1284 tys. km² i 3,95 mln mieszkańców (na północy Arabowie oraz wyznające islam ludy Tubu, Kanuri i Hausa, na południu ludy Bagirmi, Mburu i inne). Stolica Ndjamena, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Jeden z najsłabiej rozwiniętych gospodarczo krajów świata; północna część leży w obszarze Sahary; słabe rolnictwo i koczownicza hodowla; uprawia się proso, sorgo, bawełnę, orzeszki ziemne, palmę daktylową, ryż, sezam; na jez. Czad i rzekach rybołówstwo; bogactwa mineralne mało zbadane, wydobywa się niewielkie ilości soli kamiennej. Brak linii kolejowych.

EGIPT

Arabska Republika Egiptu, położona w północno-wschodniej Afryce i częściowo w Azji (Synaj) nad Morzem Śródziemnym i Czerwonym, o powierzchni 1001,5 tys. km² i 36,4 mln mieszkańców — głównie zarabizowanych potomków starożytnych Egipcjan oraz Nubijczyków i Berberów, skupionych prawie w całości w delcie i dolinie Nilu; jeden z najgęściej zaludnionych obszarów Ziemi (900 mieszk. na 1 km²). Stolica Kair, główne porty Aleksandria, Port Said, Suez; język urzędowy arabski, waluta funt egipski.
Kraj rolniczo-przemysłowy. Ziemi uprawnej jest tylko 2,8% powierzchni kraju i to dzięki systemowi irygacji (m.in. tama Asuańska zbudowana dzięki pomocy ZSRR). Główne uprawy: ryż, kukurydza, pszenica i bawełna. Niewielkie zasoby ropy naftowej i dość znaczne fosforytów. Ważną rolę gospodarczą odgrywa Kanał Sueski. W wyniku wojen z Izraelem Egipt poniósł znaczne straty materialne i terytorialne. Konflikt polityczny z tym krajem jest ciągle nie uregulowany, co ma także wpływ na sytuację gospodarczą Egiptu.

10. Piramida schodkowa króla Dżesera w Sakkara

ETIOPIA

Państwo o bogatej historii sięgającej I w., do 1975 cesarstwo, od 1976 Ludowo-Demokratyczna Republika Etiopii, położone we wschodniej Afryce nad Morzem Czerwonym, o powierzchni 1221,9 tys. km² i 27,2 mln mieszkańców — głównie ludy semickie (Amharowie, Tigraj, Guragie, Tigre) i kuszyckie (Galla, Somalijczycy, Sidamo, Afarowie). Stolica Addis Abeba, język urzędowy amharski, waluta dolar etiopski. Jeden z nasłabiej rozwiniętych krajów Afryki, w którym do niedawna silne były pozostałości ustroju rodowego i feudalnego. W wyniku przemian rewolucyjnych przeprowadzono częściową reformę rolną i nacjonalizację przemysłu oraz bankowości. Główne uprawy: proso, sorgo, jęczmień, kukurydza, pszenica, kawa, bawełna, trzcina cukrowa, tytoń; hodowla pasterska bydła, owiec, kóz, wołów, mułów i wielbłądów. Bogactwa mineralne słabo zbadane.

12. Uprawa roli w prowincji Tigra.

GABON

Dawna kolonia francuska, od 1960 niepodległa Republika Gabońska, państwo w środkowej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 267,7 tys. km² i 520 tys. mieszkańców — głównie Murzynów Bantu. Stolica Libreville, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Jeden z najbardziej zasobnych w surowce mineralne krajów Afryki. Wydobywa się ropę naftową, rudy żelaza, manganu i uranu, złoto i gaz ziemny. Rozwinięta gospodarka leśna i pozyskiwanie drewna (okumé, heban i mahoń). Uprawia się maniok, banany, kakaowce, kawę, palmę oleistą, orzeszki ziemne. Hodowla ograniczona z powodu występowania muchy tse-tse.

14

GAMBIA

Dawna kolonia brytyjska, od 1965 niepodległa Republika Gambii, członek Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, państwo w zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 11,3 tys. km² i 520 tys. mieszkańców — głównie ludy Mahdingo, Fulbe, Wolof. Stolica Banjul, język urzędowy angielski, waluta funt gambijski.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główna uprawa eksportowa orzeszki ziemne, palma oleista; hodowla bydła, kóz, owiec, drobiu; brak linii kolejowych, głównym szlakiem komunikacyjnym jest rzeka Gambia.

15

GHANA

Dawna kolonia brytyjska, od 1957 niepodległa, od 1960 Republika Ghany, członek Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, państwo w zachodniej Afryce nad Zatoką Gwinejską, o powierzchni 238,5 tys. km² i 9,8 mln mieszkańców — ludy Akan, Ewe, Ga, Mosi, Gurma, Grussi i inne. Stolica Akra, język urzędowy angielski, waluta cedi.
Kraj rolniczy i górniczy. Główna uprawa: kakaowiec (1 miejsce w świecie); hodowla bydła, kóz, owiec w północnej części kraju; rybołówstwo morskie i śródlądowe; eksploatacja lasów, które zajmują 1/2 powierzchni kraju. Wydobywa się złoto, diamenty, rudy manganu, boksyty, kamienie budowlane, sól z wody morskiej; w Tema znajduje się wielka huta aluminium, rafineria ropy i stalownia.

16

GÓRNA WOLTA

Dawna kolonia francuska, od 1960 niepodległa Republika Górnej Wolty, państwo w zachodniej Afryce, o powierzchni 274,2 tys. km² i 6 mln mieszkańców, ludy Mossi, Bobo, Grussi, Gurma, Fulbe, Monde. Stolica Wagadugu, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy orzeszki ziemne, bawełna; hodowla bydła, owiec i kóz; niewielkie wydobycie złota.

GWINEA

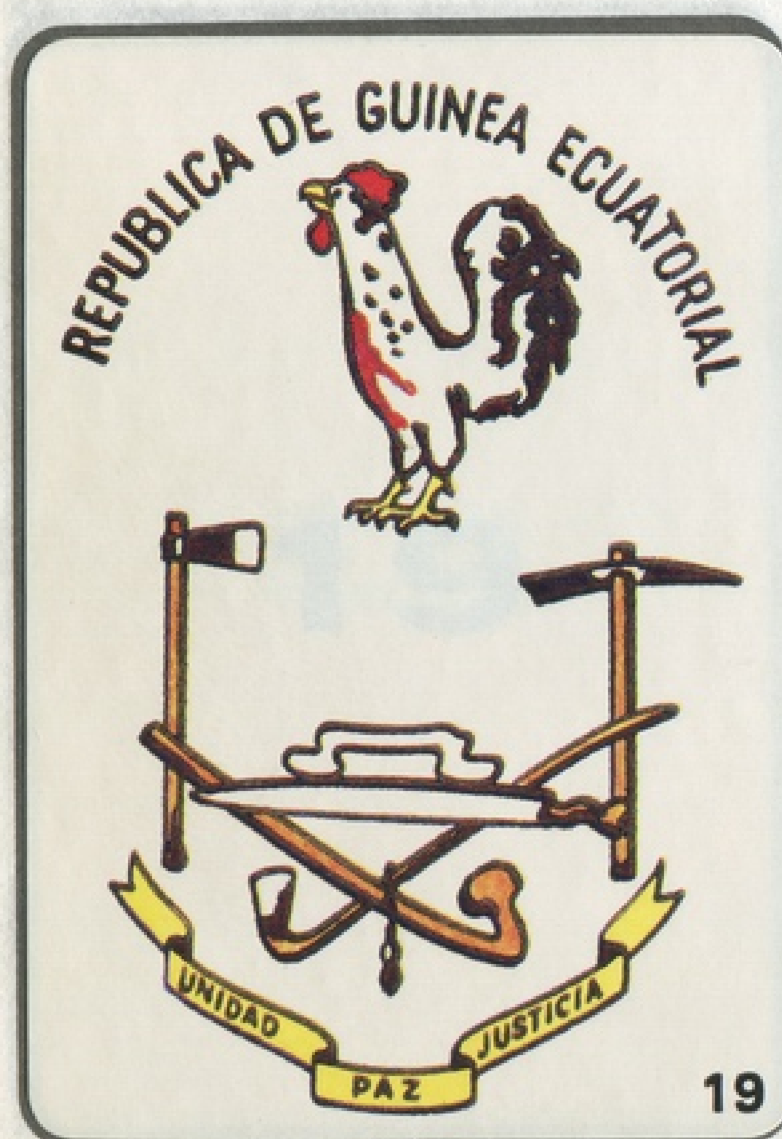
Dawna kolonia francuska, od 1958 niepodległa Republika Gwinei, państwo w zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 245,9 tys. km² i 4,4 mln mieszkańców, głównie ludy Fulbe, Mandingo i Susu. Stolica Konakri, najważniejszy port morski i lotniczy, język urzędowy francuski, waluta sily.
Kraj rolniczy i górniczy. Główne uprawy: kawa, banany; hodowla bydła, kóz, owiec; eksploatacja lasów; rybołówstwo. Wydobywa się boksyty, rudy żelaza, diamenty.

GWINEA BISSAU

Dawna kolonia portugalska, od 1974 niepodległa Republika Gwinei i Bissau, państwo w zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 36,1 tys. km² i 530 tys. mieszkańców. Stolica Bissau, główny port morski, język urzędowy portugalski, waluta escudo. Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główna uprawa orzeszki ziemne; hodowla bydła i kóz.

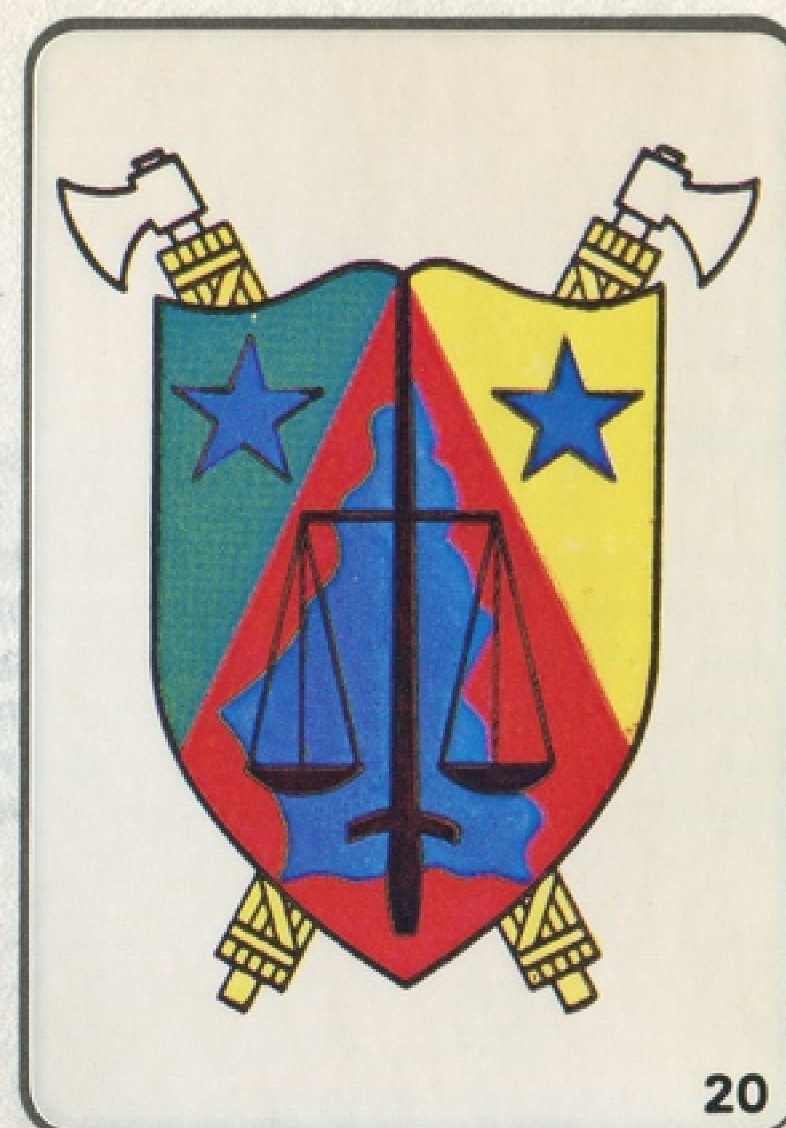
GWINEA RÓWNIKOWA

Dawna kolonia hiszpańska, od 1968 niepodległa Republika Gwinei Równikowej, państwo w zachodniej Afryce nad Zatoką Gwinejską, o powierzchni 28,1 tys. km² i 310 tys. mieszkańców — głównie Murzyni Bantu. Stolica Malabo, język urzędowy hiszpański, waluta peseta.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; uprawy: kakaowiec, kawa; eksploatacja lasów (heban, okumé, palisander).

KAMERUN

20

Kraj o bogatej historii sięgającej VIII wieku, dawna kolonia niemiecka, od 1922 terytorium mandatowe Francji i Wielkiej Brytanii, od 1960 niepodległa, od 1972 Zjednoczona Republika Kamerunu, państwo w środkowej Afryce nad Zatoką Gwinejską, o powierzchni 475,4 tys. km² i 6,4 mln mieszkańców — ludy Bantu, Hausa, Arabowie i Pigmeje. Stolica Jaunde, języki urzędowe francuski i angielski, waluta frank afrykański.

Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy: kakaowiec, kawa, orzeszki ziemne, kauczukowiec; hodowla bydła, kóz i owiec; rybołówstwo śródlądowe; eksploatacja lasów (heban, mahoń, okumé). Wydobywa się boksyty oraz niewielkie ilości rud cyny i złota; duże złoża rud żelaza.

21

KENIA

Dawna kolonia brytyjska, od 1963 niepodległa, od 1964 Republika Kenii, członek Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, państwo we wschodniej Afryce nad Oceanem Indyjskim, o powierzchni 582,6 tys. km² i 13,4 mln mieszkańców: Murzyni Bantu, ludy nilockie, ludy kuszyckie, Hindusi, Europejczycy, Arabowie. Stolica Nairobi, języki urzędowe suahili i angielski, waluta szyling kenijski.

Kraj rolniczy, główne uprawy: kawa, herbata, agawa sizalska, złocień dalmatyński piretrum (1 miejsce w świecie); hodowla, częściowo koczownicza, bydła, owiec, kóz, wielbłądów. Wydobywa się m.in. sodę naturalną. Kraj cieszy się dużym autorytetem politycznym w Afryce i na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych.

22

23

22. Park Narodowy Samburu Game.
23. Krajobraz z bananowcami.

KOMORY

Dawna kolonia francuska, od 1946 terytorium zamorskie Francji, od 1975 niepodległa Republika, państwo na archipelagu wysp na Oceanie Indyjskim pomiędzy kontynentem Afryki a Madagaskarem, o powierzchni 2,2 tys. km² i 310 tys. mieszkańców — głównie Antalaotra — potomkowie Arabów zmieszanych z Malgaszami i Murzynami Bantu. Stolica Moroni, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Kraj rolniczy; uprawia się wanilię, palmę kokosową, kakaowiec, kawę, trzcinę cukrową, pieprz, goździkowiec, agawę sizalską, ryż; hodowla bydła i kóz; rybołówstwo morskie.

24

KONGO

Dawna kolonia francuska, od 1960 niepodległa Republika Kongo Brazzaville, od 1970 Ludowa Republika Kongo, państwo w środkowej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 342 tys. km², zamieszkane przez 1,3 mln mieszkańców — głównie Murzynów Bantu. Stolica Brazzaville, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy: palma oleista, kakaowiec, kawa, orzeszki ziemne, trzcina cukrowa; hodowla słabo rozwinięta ze względu na występowanie muchy tse-tse; eksploatacja lasów; rybołówstwo morskie. Wydobywa się m.in. diamenty, sole potasowe (złoża jedne z największych w świecie) i ropę naftową. Kraj wprowadzający wiele elementów gospodarki socjalistycznej.

25

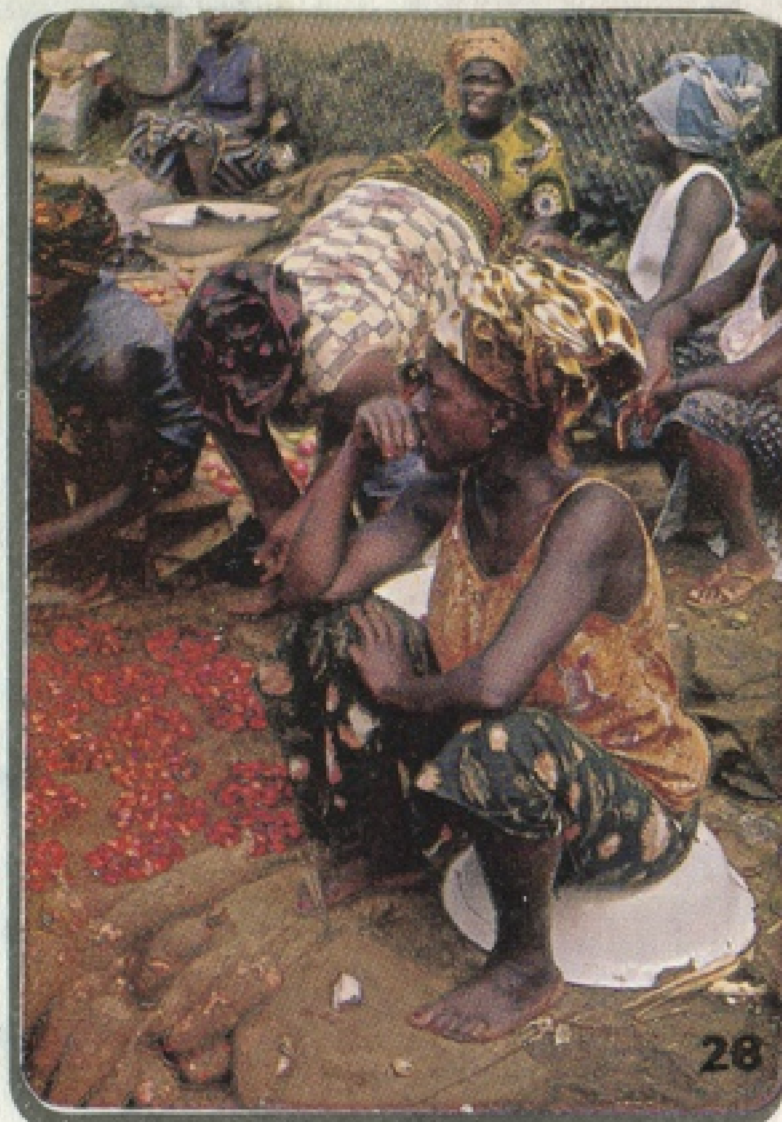
LESOTO

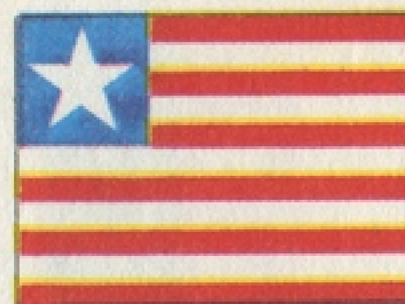
Dawna kolonia brytyjska, od 1966 niepodległe Królestwo Lesoto, członek Brytyjskiej Wspólnoty Narodów, państwo w południowej Afryce, w obszarze Republiki Południowej Afryki, o powierzchni 30,4 tys. km² i 1 mln mieszkańców — głównie lud Soto. Stolica Maseru, języki urzędowe angielski i soto, waluta rand.
Jeden z najsłabiej rozwiniętych krajów Afryki. Prymitywne rolnictwo nie pokrywa zapotrzebowania kraju na żywność. Jest jednym z tzw. bantustanów utworzonych przez RPA i od tego kraju zależnych.

26

LIBERIA

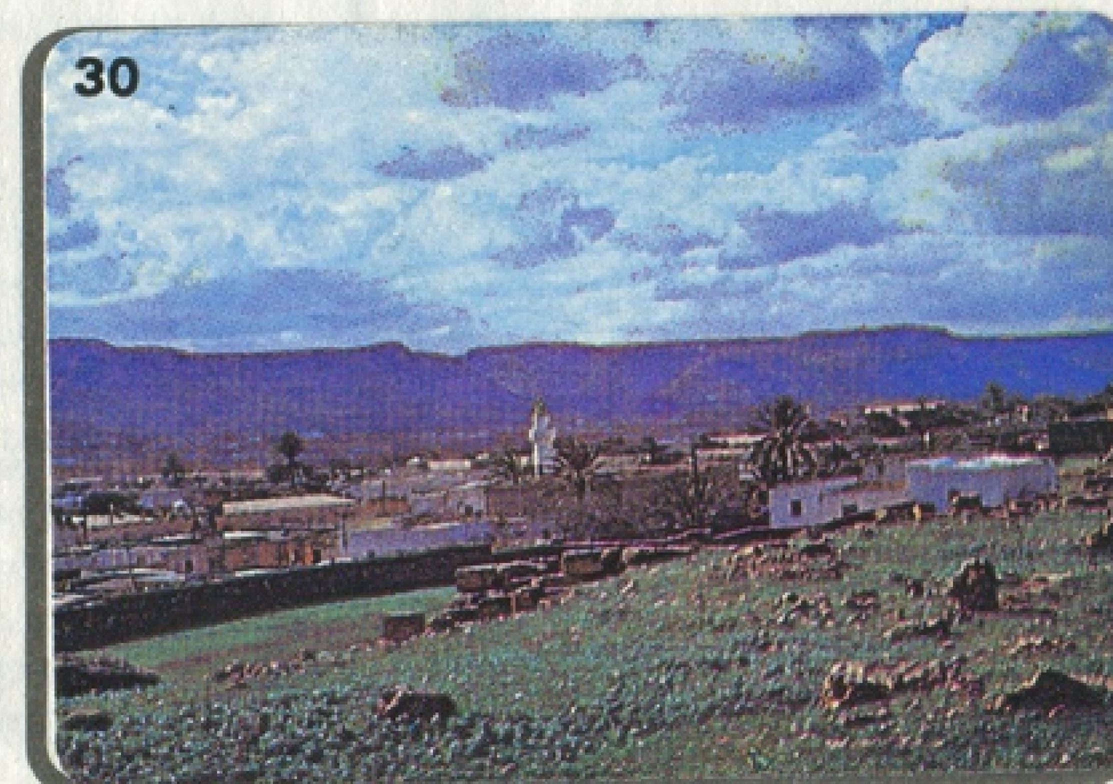
Niepodległa od 1947 Republika Liberii, państwo w zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 111,4 tys. km² i 1,7 mln mieszkańców — głównie ludy Kru, Mandingo, Gola i Kisi. Stolica Monrovia, główny port morski, język urzędowy angielski, waluta dolar liberyjski.
Kraj górniczy i rolniczy. Wydobywa się rudy żelaza (1 miejsce w Afryce), diamenty i niewielkie ilości złota. Uprawia się kauczukowiec, którego plantacje należą do amerykańskiego koncernu Firestone, kawę, kakaowiec; eksploatacja lasów (heban, palisander); rybołówstwo. Największe dochody Liberia osiąga z rejestracji statków handlowych.

LIBIA

Kraj o bogatej historii sięgającej czasów starożytnych, w 1911-12 podbity przez Włochy, od 1949 niepodległe królestwo, od 1969 republika, od 1977 Ludowo-Socjalistyczna Arabska Republika Libijska, państwo w północnej Afryce nad Morzem Śródziemnym, o powierzchni 1759,5 tys. km² i 2,4 mln mieszkańców — głównie Arabów i Berberów, skupionych w 90% w obszarze nadbrzeżnym. Stolica Trypolis, język urzędowy arabski, waluta dinar libijski.
Podstawą gospodarki kraju jest wydobycie ropy naftowej (7 miejsce w świecie), ale większość mieszkańców zajmuje się rolnictwem. Libia jest jednym z głównych polskich partnerów handlowych w Afryce. Polacy zbudowali tu osiedla mieszkaniowe, drogi, fabryki i urządzenia irygacyjne.

28. Targ w Monrowii — sprzedaż manioku, orzeszków cola, pomarańczy.
30. Miasteczko Soussa w Cyrenajce, na pierwszym planie ruiny greckiej Apollonii.

MADAGASKAR

Dawna kolonia francuska, od 1960 roku niepodległa Republika Malgaska, od 1975 Demokratyczna Republika Madagaskaru, państwo na wyspie Madagaskar i niewielkich wyspach przybrzeżnych w zachodniej części Oceanu Indyjskiego u wybrzeży Afryki, o powierzchni 587 tys. km² i 6,8 mln mieszkańców — głównie Malgaszów. Stolica Tananariwa, języki urzędowe malgaski i francuski, waluta frank malgaski. Słabo rozwinięty kraj rolniczy, główne uprawy: wanilia (1 miejsce w świecie), goździkowiec, kawa, trzcina cukrowa, pieprz, orzeszki ziemne, palma kokosowa, tytoń; hodowla bydła, głównie zebu; niewielkie złoża surowców mineralnych; grafit, rudy chromu, uranu i toru, mika, kamienie szlachetne, złoto.

MALAWI

Dawna kolonia brytyjska pod nazwą Niasa, od 1966 niepodległa Republika Malawi, państwo w południowej Afryce nad jeziorem Niasa. Powierzchnia 117 tys. km² i 4,9 mln mieszkańców — głównie Murzynów Bantu (Malawi, Makua, Wajao, Angoni). Stolica Lilongwe, języki urzędowe angielski i anjndża, waluta kwacha malawijska. Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy: herbata, tytoń, orzeszki ziemne, kukurydza, bawełna; plantacje tych roślin są własnością kolonistów europejskich; hodowla bydła ograniczona z powodu muchy tse-tse; niewielkie wydobycie rudy żelaza.

MALI

Dawna kolonia francuska, od 1960 roku niepodległa Republika Mali, państwo w zachodniej Afryce, częściowo w obrębie Sahary, o powierzchni 1240 tys. km² i 5 mln mieszkańców — Murzynów sudańskich (Bambara, Fulbe, Senufo, Songhaj) oraz Tuaregów i Arabów. Stolica Bamako, język urzędowy francuski, waluta frank malijski. Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy eksportowe: orzeszki ziemne, bawełna; hodowla (częściowo koczownicza) bydła, owiec, osłów, koni, wielbłądów; surowce mineralne słabo zbadane; wydobywa się złoto i sól kamienną, znane są złoża rud manganu, boksytów, fosforytów.

MAROKO

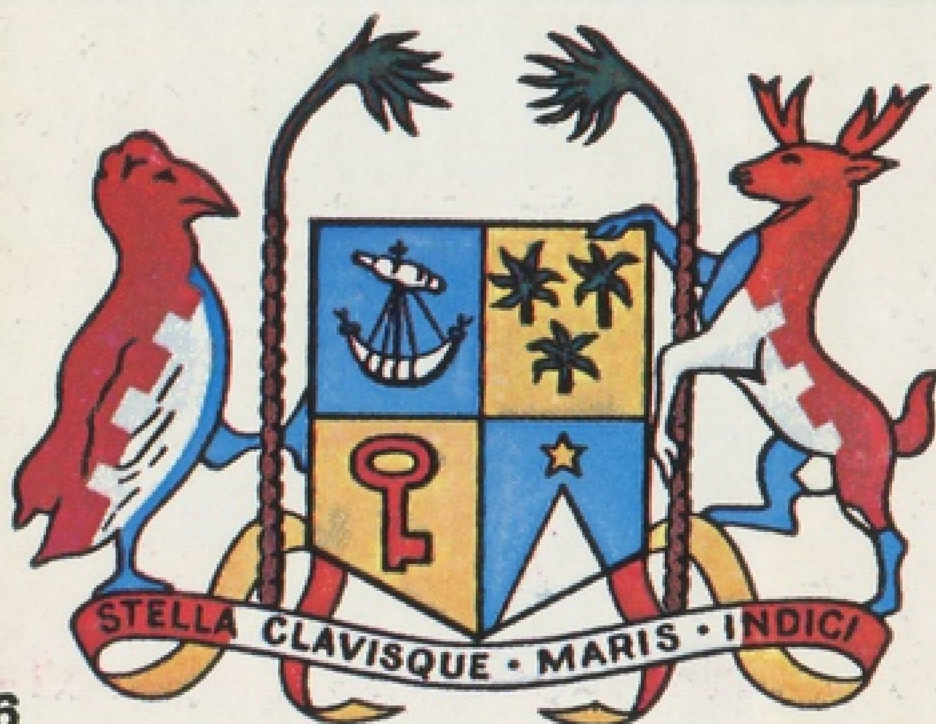
Dawna kolonia francuska i hiszpańska, od 1956 niepodległy sułtanat, a od 1957 Królestwo Maroka, państwo w północno-zachodniej Afryce nad Morzem Śródziemnym i Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 446,6 tys. km² i 16,9 mln mieszkańców — głównie Arabów i Berberów. Stolica Rabat, największe miasto i główny port Casablanca, język urzędowy arabski, waluta dirham.
Uprawa zbóż, oliwek, palmy daktylowej, drzew cytrusowych, winorośli; hodowla owiec, kóz, bydła, osłów, mułów i wielbłądów. Rozwinięte górnictwo, wydobywa się głównie fosforyty (3 miejsce w świecie), rudy żelaza, manganu, cynku, ołowiu, kobaltu, ropę naftową. Polska zbudowała w tym kraju dużą cukrownię i buduje kombinat chemiczny (fabryki kwasu siarkowego).

MAURETANIA

Kraj o bogatej historii, dawna kolonia francuska, od 1960 niepodległa Muzułmańska Republika Mauretanii, państwo w północno-zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 1030,7 tys. km² i 1,2 mln mieszkańców, głównie Arabów (80%) oraz ludy murzyńskie. Stolica Nuakszot, języki urzędowe arabski i francuski, waluta ugia.
Kraj słabo rozwinięty, większość powierzchni obejmuje Sahara. Podstawą gospodarki jest wydobycie rud żelaza i rud miedzi; 70% ludności trudni się koczowniczą hodowlą bydła, kóz, owiec i wielbłądów; uprawy tylko w oazach i dolinie rzeki Senegal.

MAURITIUS

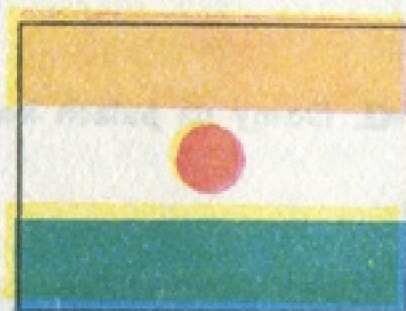
Dawna kolonia brytyjska, od 1968 państwo Brytyjskiej Wspólnoty Narodów obejmujące wyspę Mauritius oraz szereg mniejszych wysp w archipelagu Maskarenów na Oceanie Indyjskim na wschód od Madagaskaru, o powierzchni 2 tys. km² i 850 tys. mieszkańców — głównie Hindusów. Języki urzędowe angielski i francuski, waluta rupia mauritiusa.
Kraj rolniczy, główna uprawa trzcina cukrowa, zajmująca 80% powierzchni ziem uprawnych; rozwinięte rybołówstwo.

MOZAMBIK

Dawna kolonia portugalska, od 1975 niepodległa Ludowa Republika Mozambiku, państwo w południowo-wschodniej Afryce nad Kanałem Mozambickim, o powierzchni 783 tys. km² i 9,2 mln mieszkańców — głównie ludy Bantu. Stolica Kan Fiumo, języki urzędowe portugalski i bantu, waluta escudo.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy, starający się przezwyciężyć zacofanie, wprowadzając socjalistyczne metody zarządzania. Główne uprawy: trzcina cukrowa, bawełna, palma kokosowa, agawa sizalska, juta, herbata, nanercz, tytoń, drzewa cytrusowe. Mimo znacznych bogactw mineralnych wydobycie surowców niewielkie.

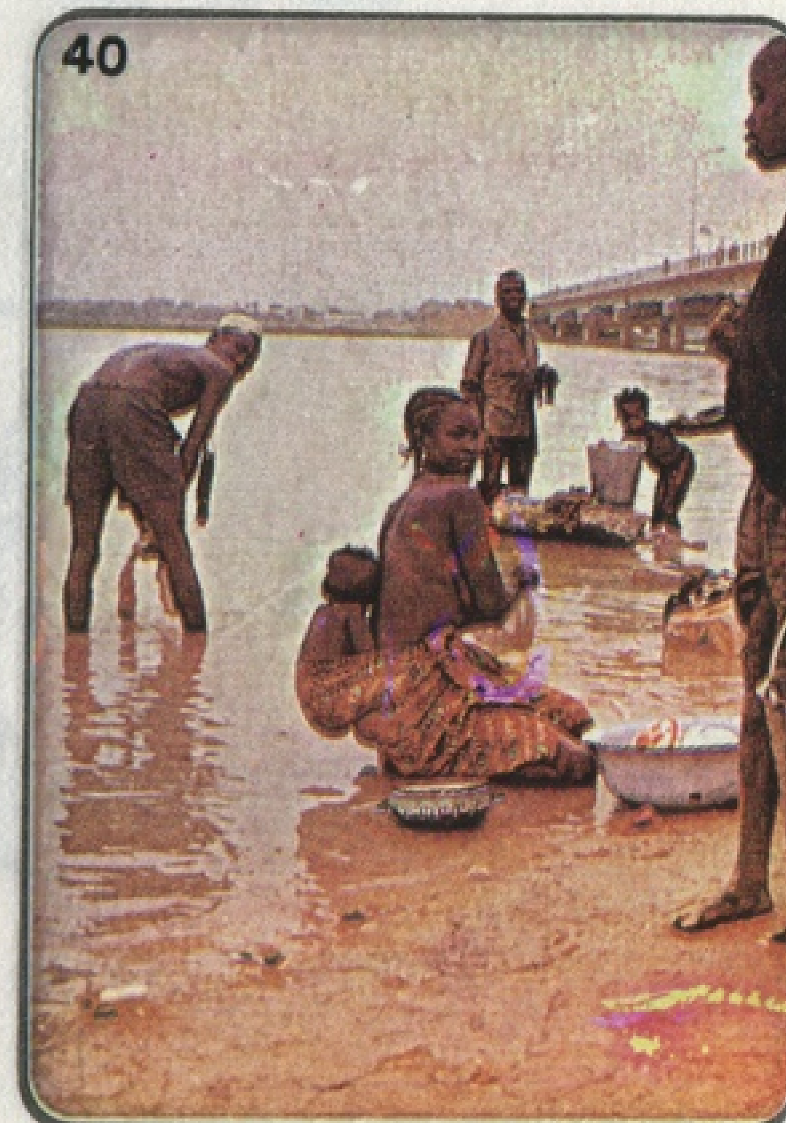

NIGER

Dawna kolonia francuska, od 1960 roku niepodległa Republika Nigru, państwo w zachodniej Afryce, częściowo w obszarze Sahary, o powierzchni 1267 tys. km² i 4,5 mln mieszkańców — głównie Murzynów sudańskich (Hausa, Songhaj, Dżerma, Fulbe) skoncentrowanych w południowej części kraju. Stolica Niamey, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; około 80% powierzchni zajmują pustynie i półpustynie; koczownicza hodowla bydła, kóz, owiec i wielbłądów; uprawa orzeszków ziemnych i bawełny. Wydobywa się rudy uranu, których są tu bogate złoża oraz niewielkie ilości rudy cyny. Poza tym są eksploatowane złoża rud miedzi, molibdenu i żelaza.

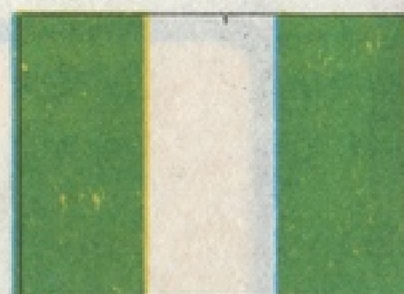

39. Wioska murzyńska w delcie Nigru.
40. Rzeka Niger w Niamey.

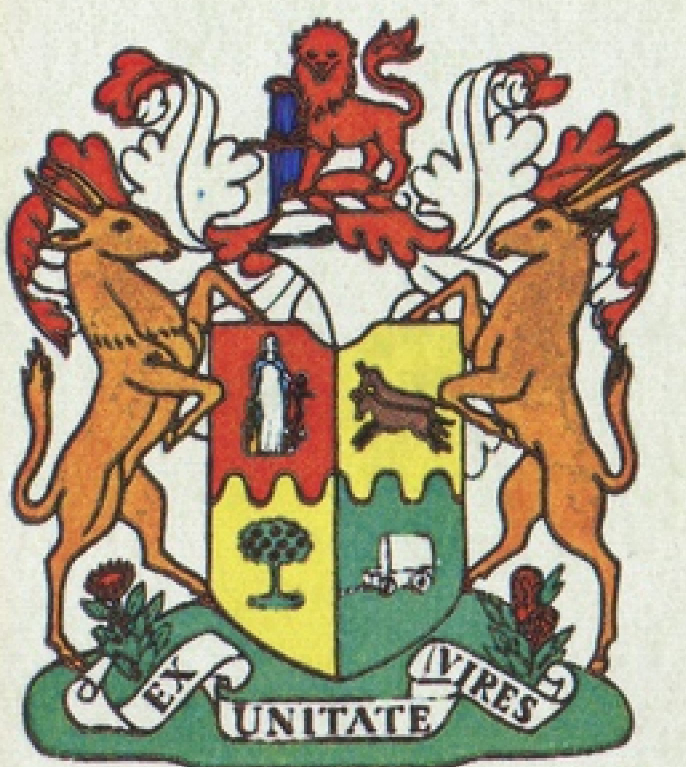

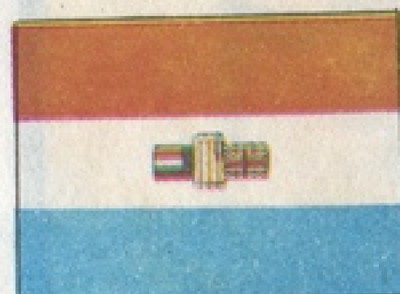
NIGERIA

Dawna kolonia brytyjska, od 1963 niepodległa Federacyjna Republika Nigerii — największe państwo w zachodniej Afryce, o powierzchni 923,8 tys. km² i 59,6 mln mieszkańców — głównie ludy Hausa, Joruba, Ibo, Fulbe, Tiw. Stolica Lagos, język urzędowy angielski, waluta naira.
Kraj rozwijający się dynamicznie, stawiający zarówno na przemysł jak i rolnictwo. Uprawia się tu palmę oleistą (1 miejsce w świecie), kakaowiec (2 miejsce w świecie), orzeszki ziemne, bawełnę, kawę i palmę kokosową. Hodowla bydła i eksploatacja lasów. 8 miejsce w świecie w wydobyciu ropy naftowej i pierwsze kolumbitu (80% światowej produkcji). Największy polski partner handlowy w Czarnej Afryce.

42. Domy na palach koło Lagos.

REPUBLIKA POŁUDNIOWEJ AFRYKI

Dawna kolonia holenderska i brytyjska, od 1910 dominium brytyjskie, pod nazwą Związek Południowej Afryki, od 1961 niepodległa Republika Południowej Afryki, państwo w południowej Afryce nad Oceanem Atlantyckim i Oceanem Indyjskim, o powierzchni 1221 tys. km² i 25,4 mln mieszkańców, z których 70% stanowią ludy Bantu, ok. 17% potomkowie osadników holenderskich (Burowie) oraz Brytyjczycy, ponadto ludność mieszana (kolorezi). Stolica Pretoria, siedziba parlamentu Kapsztad, języki urzędowe afrikans i angielski, waluta rand.
Czarni i kolorowi są dyskryminowani. Obowiązuje apartheid, czyli system segregacji rasowej. Murzyni wysiedlani są do buntustanów (sztuczne państewka wewnątrz RPA) lub do gett wokół wielkich miast. Polityka ta budzi protest przede wszystkim u czarnej większości, ale przeciwnicy apartheidu znajdują się także wśród ludności białej. Z powodu rasistowskiego charakteru rządu, RPA jest izolowana na arenie międzynarodowej i uzyskuje jedynie poparcie kół imperialistycznych.
Jest to jeden z najbogatszych krajów Afryki o charakterze przemysłowo-rolniczym, o wielkich zasobach surowców mineralnych, zajmuje 1 miejsce w świecie w wydobyciu złota i rud antymonu, 2 miejsce w wydobyciu platyny, rud uranu, chromu, manganu i wanadu, 3 miejsce w wydobyciu diamentów. Ponadto wydobywa się azbest, srebro, rudy cyny, ołowiu i węgiel kamienny. Podstawą rolnictwa jest dobrze rozwinięta hodowla owiec i bydła.

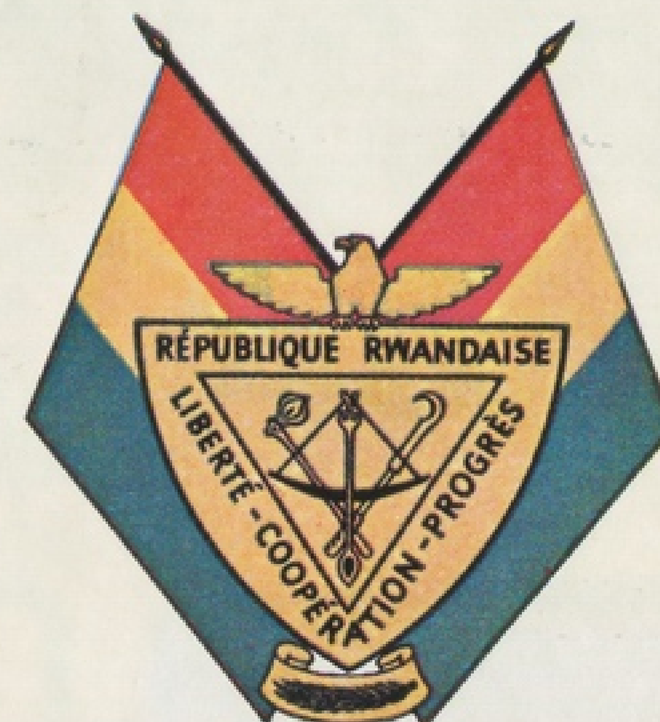

REPUBLIKA ŚRODKOWOAFRYKAŃSKA

Dawna kolonia francuska, od 1960 niepodległa republika, proklamowana w 1976 cesarstwem, państwo w środkowej Afryce, o powierzchni 623 tys. km² i 1,6 mln mieszkańców — głównie ludy Banda, Baja, Mandia. Stolica Bangi, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy, główne uprawy eksportowe bawełna, kawa; hodowla bydła; eksploatacja lasów; wydobywa się diamenty; nieeksploatowane złoża rud uranu i żelaza; brak linii kolejowych.

RWANDA

Dawna kolonia niemiecka, następnie część belgijskiego terytorium powierniczego Ruanda—Urundii, od 1962 niepodległa Republika Rwandy, państwo we wschodniej Afryce, o powierzchni 26,3 tys. km² i 4,2 mln mieszkańców — głównie ludy Bantu (Bakutu i Watussi). Stolica Kigali, języki urzędowe francuski i kinjaruanda, waluta frank rwandański.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy eksportowe kawa, herbata; hodowla bydła oraz kóz; wydobywa się rudy cyny, wolframu, kolumbitu i berylu; brak linii kolejowych.

SENEGAL

Dawna kolonia francuska, od 1960 niepodległa Republika Senegalu, państwo w zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 196,2 tys. km² i 4,1 mln mieszkańców — głównie plemiona Wolof, Serer, Tukuler, Fulbe, Diola, Mandingo. Stolica Dakar, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Kraj słabo rozwinięty, podstawą gospodarki jest uprawa i przetwórstwo orzeszków ziemnych (4 miejsce w świecie); hodowla bydła, rozwinięte rybołówstwo; wydobywa się fosforyty i sól kamienną; nieeksploatowane złoża rud żelaza.

SESZELE

Dawna kolonia brytyjska, od 1976 niepodległa Republika Wysp Seszelskich, państwo położone na kilkudziesięciu wyspach na Oceanie Indyjskim, na północny wschód od Madagaskaru, o powierzchni 0,4 tys. km² i 60 tys. mieszkańców. Stolica Victoria, język urzędowy angielski, waluta rupia seszelska.
Uprawia się głównie palmę kokosową, tzw. palmę seszelską o największych w świecie owocach (do 60 cm średnicy), cynamonowiec, waniliowiec i paczulę; rozwinięte rybołówstwo; eksploatacja guana ptasiego.

48. W zakładzie fryzjerskim w Freetown.

SIERRA LEONE

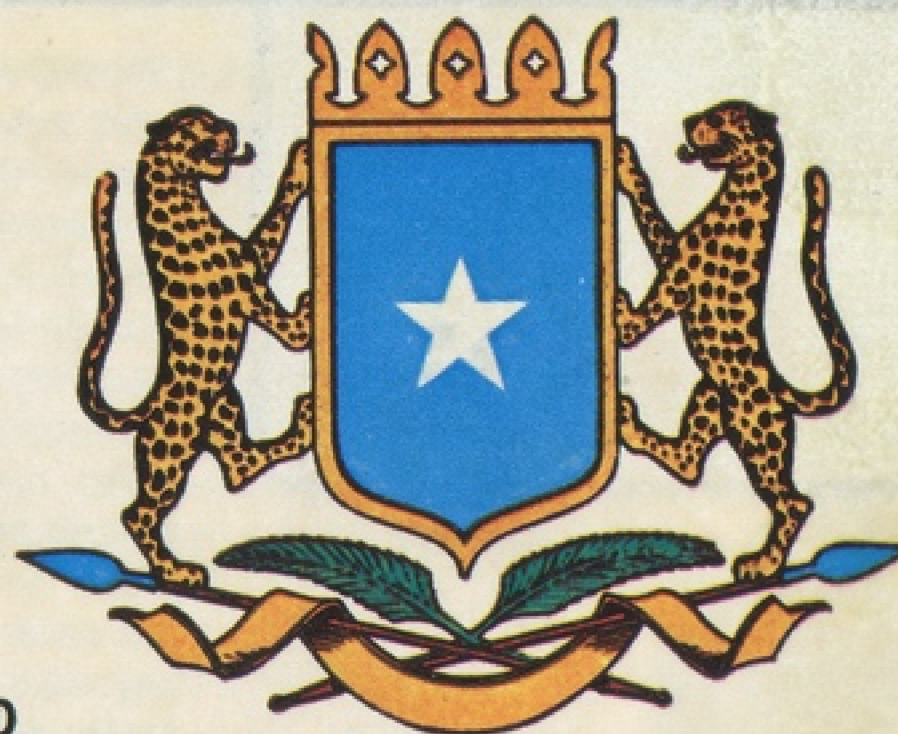
Dawna kolonia brytyjska, od 1961 niepodległa Republika Sierra Leone, państwo w zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 71,7 tys. km² i 2,7 mln mieszkańców, głównie ludy Mende, Temne, Bulom, Limba. Stolica Freetown, jednocześnie główny port morski, język urzędowy angielski, waluta leone.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy eksportowe: palma oleista, kawa oraz kakaowiec; hodowla słabo rozwinięta ze względu na występowanie muchy tse-tse. Liczne bogactwa mineralne; wydobywa się głównie diamenty, rudy żelaza, chromu oraz boksyty.

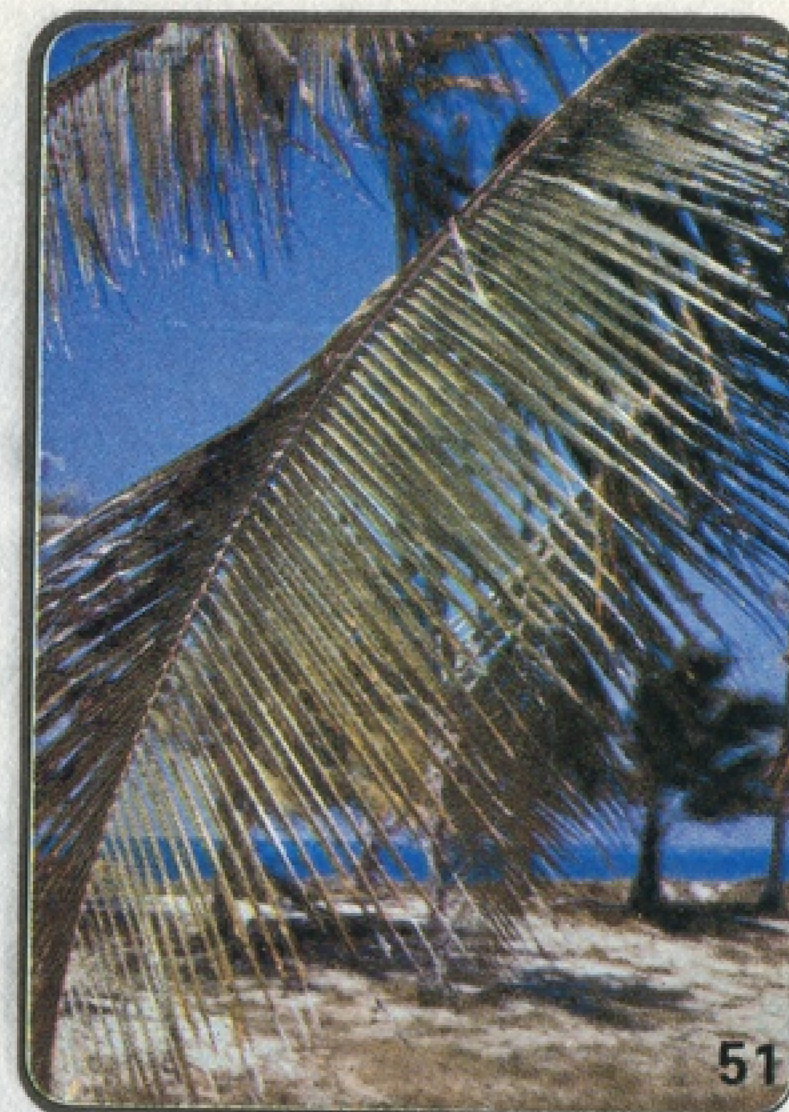

SOMALIA

Dawna kolonia brytyjska i włoska, od 1960 roku niepodległa Demokratyczna Republika Somalii, państwo w północno-wschodniej Afryce nad Oceanem Indyjskim i Zatoką Adeńską, o powierzchni 637,7 tys. km² i 3,1 mln mieszkańców. Stolica Mogadisz, jednocześnie główny port morski. Język urzędowy somali, waluta szyling somalijski.
Kraj słabo rozwinięty lecz dzięki postępowym przemianom starający się odrobić zaległości. Podstawą gospodarki jest koczownicza hodowla bydła, owiec, kóz i wielbłądów; w dolinach uprawia się sorgo, kukurydzę, sezam, banany, trzcinę cukrową; eksploatacja lasów, zbiór żywic i mirry; rybołówstwo; brak linii kolejowych.

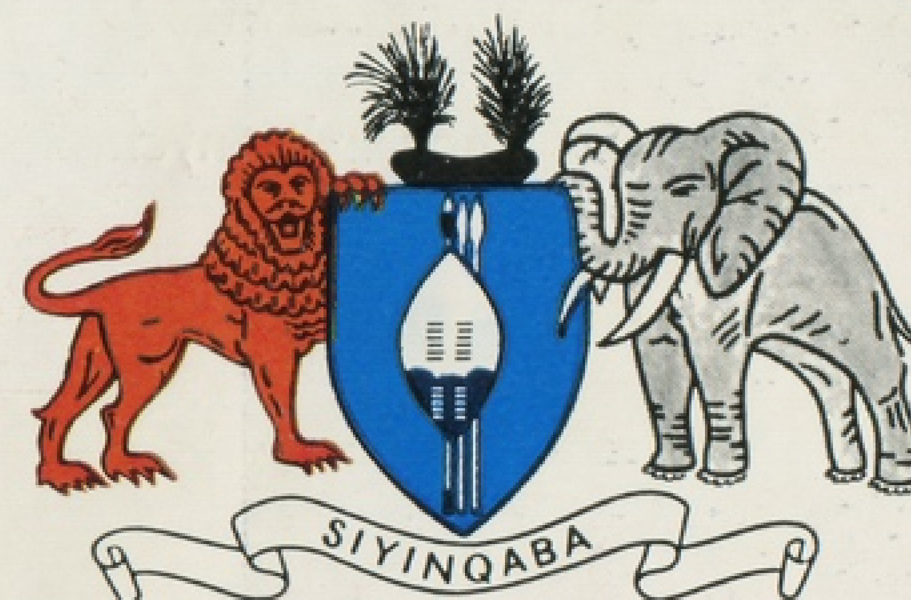

51. Plaża nad Oceanem Indyjskim.

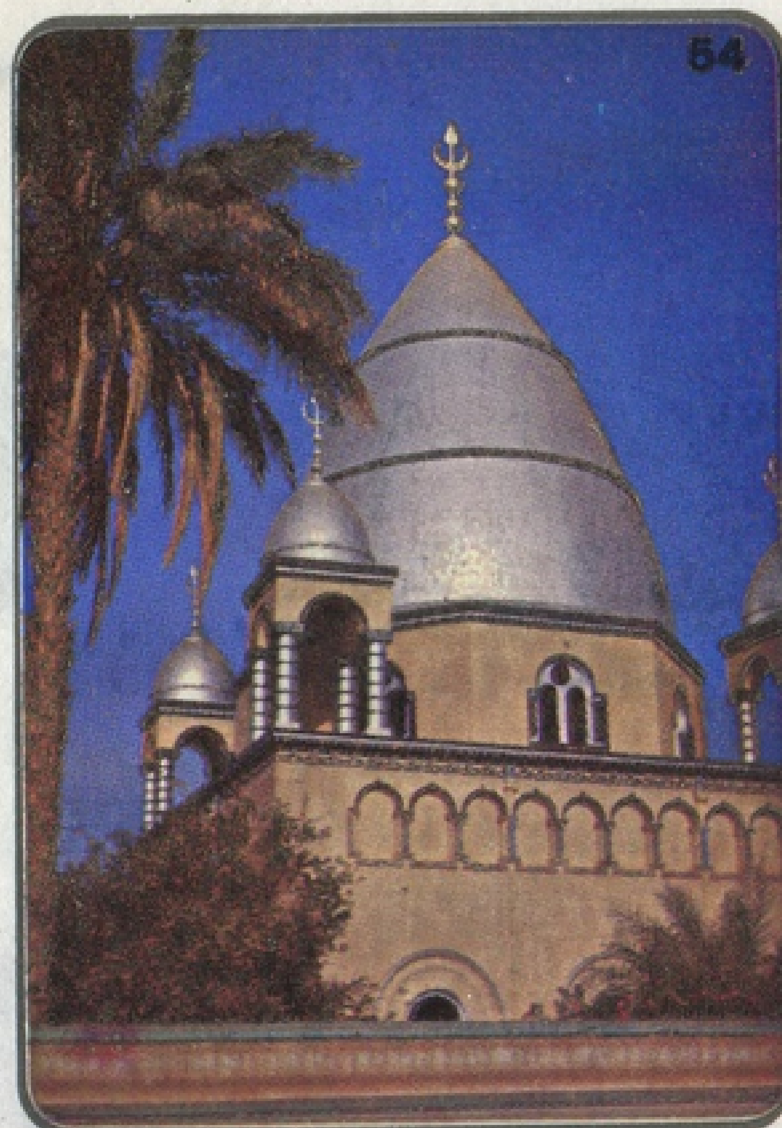

SUAZI

Zwana również Ngwane, dawna kolonia brytyjska, od 1968 niepodległe Królestwo Suazi, państwo w południowej Afryce, o powierzchni 17,4 tys. km² i 480 tys. mieszkańców — ludy Suazi i Zulu. Stolica Mbabane, język urzędowy angielski, waluta rand. Jest jednym z bantustanów utworzonych przez RPA.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy. Główne uprawy: trzcina cukrowa, bawełna, tytoń; hodowla bydła i owiec; eksploatacja lasów; wydobywa się azbest, rudy żelaza i cyny, węgiel kamienny, złoto, srebro, baryt.

SUDAN

Największy kraj Afryki, o bogatej historii sięgającej V tysiąclecia p.n.e., dawne kondominium egipsko-brytyjskie, od 1956 niepodległa Demokratyczna Republika Sudanu, państwo w północno-wschodniej Afryce, o powierzchni 2505,8 tys. km² i 17,7 mln mieszkańców, zróżnicowanych etnicznie (Arabowie, ludy nilockie, ludy Azande, Tur, Nuba, Bedża), częściowo koczowniczych. Stolica Chartum, język urzędowy arabski, waluta funt sudański.

Słabo rozwinięty kraj rolniczy, część gruntów sztucznie nawadniana; główne uprawy eksportowe: bawełna długowłóknista, orzeszki ziemne, sezam. Duże znaczenie dla gospodarki ma zbiór gumy arabskiej, wydobywanej z naciętych pni specjalnej odmiany akacji (90% zbiorów światowych) oraz hodowla bydła, kóz i wielbłądów; wydobywa się sól kamienną.

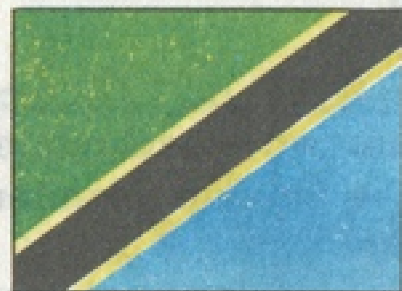

54. Grobowiec Mahdiego w Omdurmanie.
55. Wioska sudańska.
56. Kobiety niosące zbiory w Sudanie.

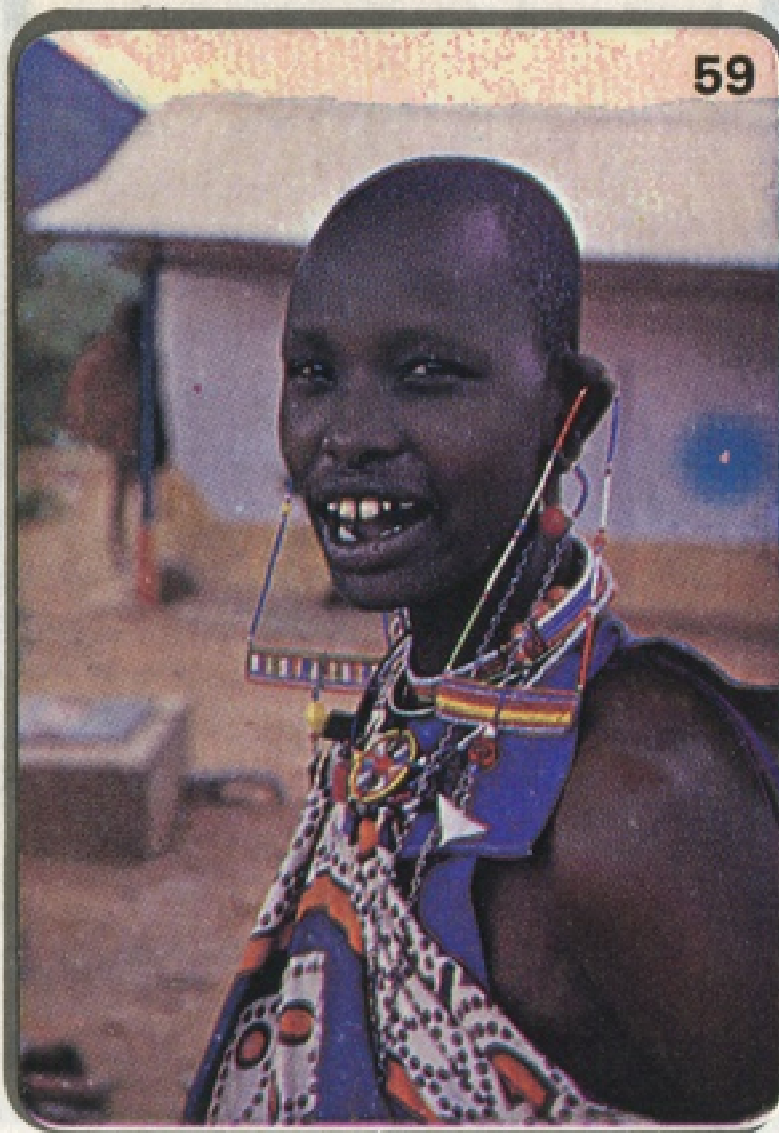
TANZANIA

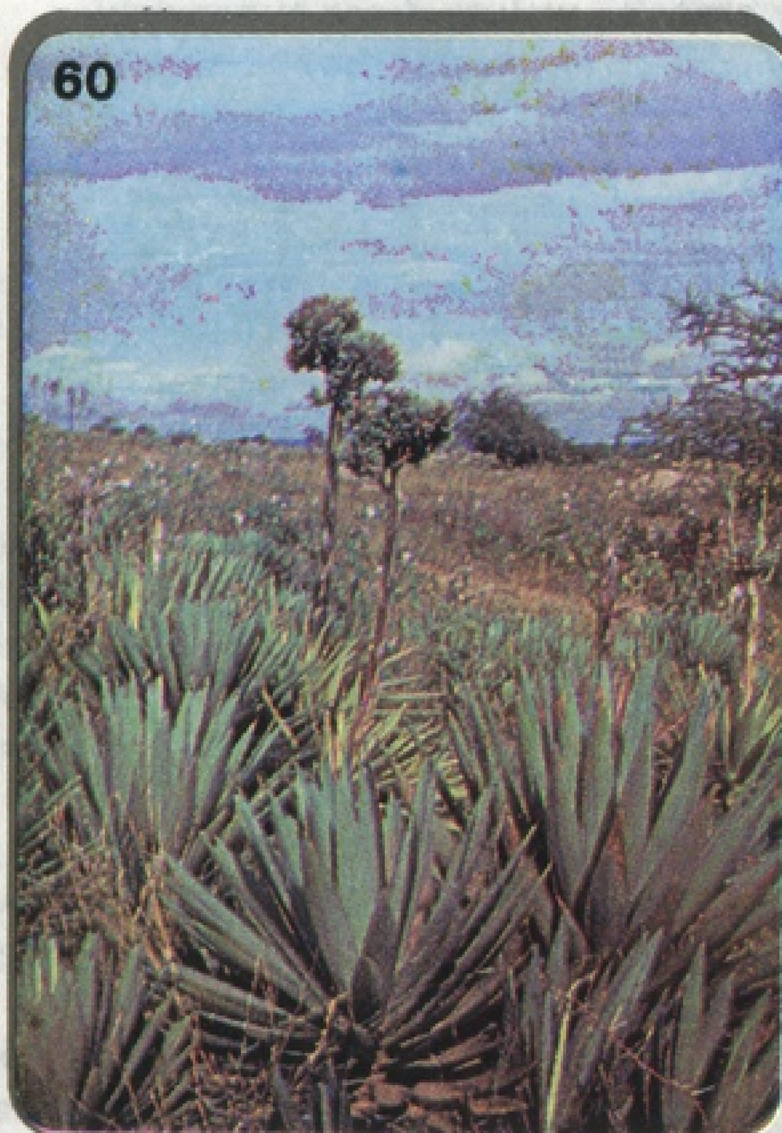

Powstała w 1964 r. z połączenia Tanganiki i Zanzibaru jako Zjednoczona Republika Tanzanii, państwo w Afryce wschodniej nad Oceanem Indyjskim, o powierzchni 945,1 tys. km². Ludność — 15,1 mln osób, z których 90% stanowią ludy Bantu (Njamwezi-Sukuma, Hehe, Makonde), ponadto plemiona nilockie (gł. Masajowie). Stolica Dar es-Salam, język urzędowy suahili, waluta szyling tanzański.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; główne uprawy eksportowe kawa, bawełna, agawa sizalska (2 miejsce w świecie), goździkowiec (85% zbiorów światowych), tytoń, trzcina cukrowa. Hodowla koncentruje się na obszarach sawannowych. Dobrze rozwinięte rybołówstwo śródlądowe. Liczne bogactwa mineralne; wydobywa się przede wszystkim diamenty, kamienie szlachetne, złoto, rudy cyny, sól kamienną. Liczne rezerwaty i parki narodowe o bogatej faunie.

58. Suszenie kawy na słońcu.
59. Masajka z plemienia Arusha.
60. Plantacja agawy sizalskiej.

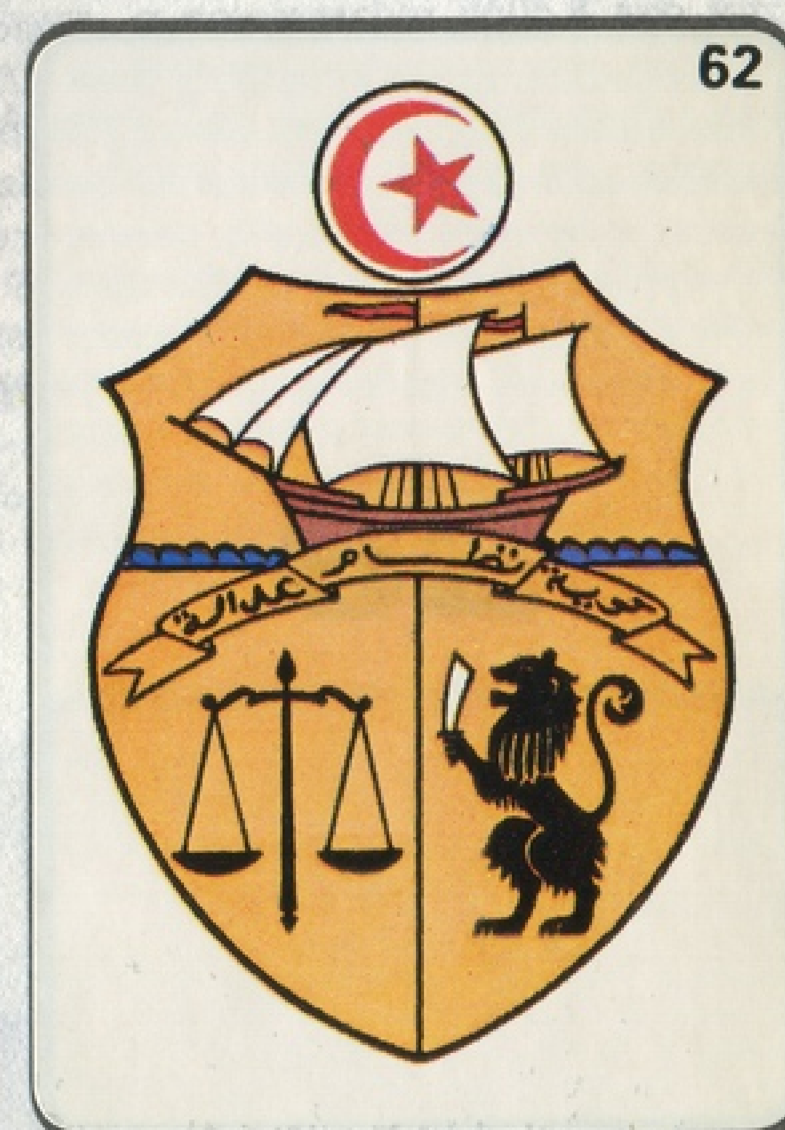

TOGO

Dawna kolonia niemiecka, od 1922 terytorium mandatowe francuskie i brytyjskie, od 1960 niepodległa Republika Togo, państwo w zachodniej Afryce nad Zatoką Gwinejską, o powierzchni 56 tys. km². Ludność 2,2 mln osób — głównie plemiona Kabre, Ewe, Maozi. Stolica Lomé, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy, najważniejsze uprawy eksportowe orzeszki ziemne i bawełna. Wydobywa się fosforyty i marmury, nieeksploatowane duże złoża wapieni.

TUNEZJA

Kraj o bogatej historii, dawna kolonia francuska, od 1956 niepodległa Republika Tunezji, państwo w północnej Afryce nad Morzem Śródziemnym, o powierzchni 163,6 tys. km². Ludność — 5,7 mln mieszkańców, składa się z Arabów i Berberów. Stolica Tunis, język urzędowy arabski, waluta dinar tunezyjski.
Kraj rolniczy; uprawia się pszenicę, jęczmień, oliwki (4 miejsce w świecie), winorośl, drzewa cytrusowe oraz palmę daktylową; hodowla owiec, kóz, bydła i wielbłądów; rozwinięte rybołówstwo. Wydobywa się ropę naftową, gaz ziemny, rudy żelaza, ołowiu i cynku oraz fosforyty (4 miejsce w świecie).

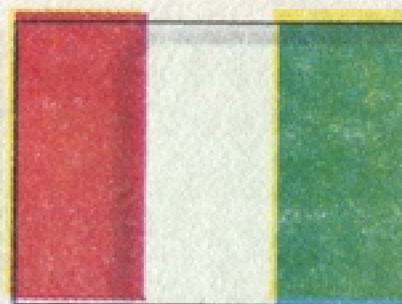

UGANDA

Dawna kolonia brytyjska, od 1962 niepodległa Republika Ugandy, państwo we wschodniej Afryce, o powierzchni 236 tys. km². Ludność — 11,5 mln mieszkańców, głównie ludy Bantu (Ganda, Soda, Niankole, Nioro) oraz nilockie (Aczoli, Teso). Stolica Kampala, język urzędowy angielski, waluta szyling ugandyjski. Państwo rządzone metodami autokratycznymi.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; kawa, bawełna, herbata, orzeszki ziemne i trzcina cukrowa; rozwinięte rybołówstwo śródlądowe. Wydobywa się rudy miedzi, cyny oraz fosforyty.

WYBRZEŻE KOŚCI SŁONIOWEJ

Dawna kolonia francuska, od 1960 niepodległa Republika Wybrzeża Kości Słoniowej, państwo w zachodniej Afryce nad Zatoką Gwinejską, o powierzchni 322,5 tys. km². Ludność 4,9 mln mieszkańców jest zróżnicowana etnicznie (plemiona Baule, Agni, Malinke, Senuo, Bete, Kru). Stolica Abidżan, język urzędowy francuski, waluta frank afrykański.
Słabo rozwinięty kraj rolniczy; uprawia się kawę (3 miejsce w świecie), kakaowiec (4 miejsce w świecie), banany, ananasy, kauczukowiec, palmę oleistą i kokosową, orzeszki ziemne, bawełnę; eksploatacja lasów; rybołówstwo; wydobywa się diamenty, duże złoża rud żelaza i manganu.

WYSPY ŚW. TOMASZA I KSIĄŻĘCA

Dawna kolonia portugalska, od 1975 niepodległa Demokratyczna Republika Wysp Świętego Tomasza i Książęcej, państwo na wyspach w Zatoce Gwinejskiej, o powierzchni 1 tys. km², zamieszkane przez 80 tys. mieszkańców. Stolica Sao Tomé. Podstawą gospodarki jest plantacyjna uprawa kakaowca, kawy, palmy kokosowej i oleistej.

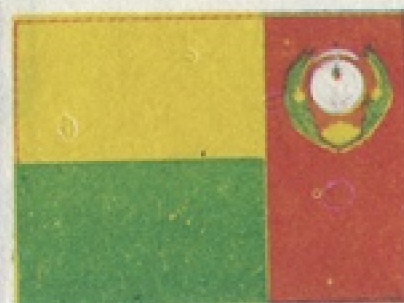

65. Nowoczesna architektura w Abidżanie.
66. Manifestacja z okazji niepodległości.

WYSPY ZIELONEGO PRZYLĄDKA

Dawna kolonia portugalska, od 1975 niepodległa Republika Wysp Zielonego Przylądka, państwo na wyspach u zachodnich wybrzeży Afryki na Oceanie Atlantyckim. Powierzchnia — 4 tys. km², ludność — 290 tys. osób. Stolica Praia, język urzędowy portugalski, waluta escudo.

Podstawą gospodarki jest prymitywne rolnictwo; uprawia się kukurydzę, warzywa, banany, bataty, trzcinę cukrową, kawę; niewielkie wydobycie soli z wody morskiej; rybołówstwo.

68. Pigmeje z Puszczy Itrui.

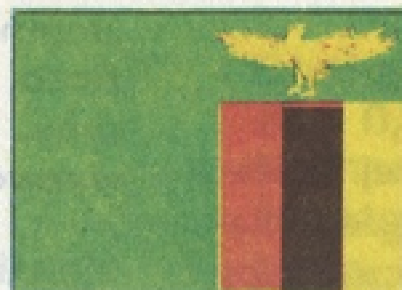

ZAIR

Dawna kolonia belgijska, od 1960 niepodległa Republika Kongo, od 1971 Republika Zairu, państwo w środkowej Afryce, o powierzchni 2345,4 tys. km². Ludność — 24,9 mln mieszkańców — głównie ludy Bantu (Baluba, Bakongo), ludy sudańskie (Azande) oraz Pigmeje. Stolica Kinszasa, język urzędowy francuski, waluta zaire.

Kraj rolniczy o wielkich bogactwach mineralnych. Najważniejsze uprawy eksportowe: kawa, palma oleista, kauczukowiec, herbata, bawełna. Hodowla utrudniona z powodu występowania muchy tse-tse; rozwinięte rybołówstwo śródlądowe; eksploatacja lasów. Wydobywa się rudy kobaltu (1 miejsce w świecie), miedzi (6 miejsce w świecie), diamenty (1 miejsce w świecie), rudy cynku, cyny, żelaza, złoto, srebro, węgiel kamienny i ropę naftową. Głównym rejonem górniczym jest Katanga. Dobrze rozwinięta żegluga śródlądowa, przede wszystkim na rzece Kongo, oraz sieć drogowa i kolejowa.

ZAMBIA

Dawna kolonia brytyjska w składzie Rodezji, od 1964 niepodległa Republika Zambii, państwo w południowej Afryce, o powierzchni 752,6 tys. km² i 4,9 mln mieszkańców: ludy Bantu (Bemba, Tonga, Malawi, Lozi). Stolica Lusaka, język urzędowy angielski, waluta kwacha.
Kraj rolniczy o wielkich bogactwach mineralnych. Uprawia się kukurydzę, sorgo, proso, tytoń, orzeszki ziemne, trzcinę cukrową, bawełnę. Głównym źródłem dochodu narodowego jest wydobycie rudy miedzi (5 miejsce w świecie), poza tym wydobywa się rudę kobaltu, cynku, ołowiu, manganu, uranu, cyny, srebra, złota, węgiel kamienny, ametysty. Obszarem szczególnie rozwiniętym gospodarczo jest Pas Miedzianośny.

NAMIBIA

Dawna kolonia niemiecka, od 1920 terytorium mandatowe Ligi Narodów, od 1945 terytorium powiernicze ONZ, w 1949 anektowana bezprawnie przez Republikę Południowej Afryki, kraj w południowo-zachodniej Afryce, o powierzchni 824,3 tys. km². Ludność — 680 tys. mieszkańców, głównie ludy Bantu oraz Hotentoci i Buszmeni oraz dość liczna grupa Niemców (średnia gęstość zaludnienia 1 mieszk. na km²). Stolica Windguk, języki urzędowe afrikans i angielski, waluta rand.
Podstawą gospodarki kraju jest koczownicza hodowla owiec karakułowych i bydła oraz górnictwo. Wydobywa się diamenty, rudy ołowiu, cynku, wanadu. Rozwinięte jest również rybołówstwo.

SAHARA ZACHODNIA

Dawna kolonia hiszpańska, od 1976 niepodległa Arabska Demokratyczna Republika Sahary, uznana przez niektóre państwa Afryki, zajęta następnie pnzez Maroko i Mauretanię, kraj w północno-zachodniej Afryce nad Oceanem Atlantyckim, o powierzchni 266 tys. km², zamieszkany przez 99 tys. mieszkańców (koczownicze plemiona arabsko-berberyjskie, 17 tys. Europejczyków). Stolica Al Ajun, język urzędowy hiszpański, waluta peseta hiszpańska.
Kraj słabo rozwinięty. Podstawą bytu ludności jest koczownicza hodowla wielbłądów, kóz i owiec; w oazach uprawia się palmę daktylową, jęczmień, proso, warzywa; na wybrzeżu rybołówstwo; wydobywa się fosforyty oraz sól kamienną; brak linii kolejowych.

POSIADŁOŚCI BRYTYJSKIE

Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego, posiadłość Wielkiej Brytanii na Oceanie Indyjskim na północ i północny wschód od Madagaskaru, o powierzchni 78 km² i 2 tys. mieszkańców, obejmująca wyspy Czagos, Aldabra, Desroches, Farquhar i szereg mniejszych. Uprawia się palmę kokosową. Znajdują się tu bazy lotnicze i morskie W. Brytanii i Stanów Zjednoczonych.

ŚWIĘTA HELENA

Kolonia Wielkiej Brytanii w południowej części Oceanu Indyjskiego, obejmująca wyspy Św. Heleny, Tristan da Cunha i Wniebowstąpienia, o powierzchni 419 km² i 6 tys. mieszkańców; główne miasto Jamestown; uprawia się len nowozelandzki, konopie, ziemniaki, warzywa; hodowla bydła, owiec i kóz; rybołówstwo.

RODEZJA

Była kolonia Wielkiej Brytanii w Afryce południowej. W 1970 biała mniejszość proklamowała Rodezję republiką. Powierzchnia 390,6 tys. km², ludność — 6,4 mln mieszkańców, głównie ludy Bantu (95%), częściowo Europejczycy, większość ludności murzyńskiej skupiona jest na terenach wydzielonych. Stolica Salisbury, język urzędowy angielski, waluta dolar rodezyjski.
Kraj rolniczy i górniczy. Na fermach Europejczyków uprawia się kukurydzę, tytoń, pszenicę, trzcinę cukrową, bawełnę i herbatę; ludność murzyńska uprawia głównie rośliny żywieniowe: kukurydzę, orzeszki ziemne, proso i sorgo i zajmuje się hodowlą bydła. Wydobywa się złoto, azbest, węgiel kamienny, rudy chromu, żelaza, niklu, miedzi, cyny, srebra, uranu, szmaragdy. W kraju trwają partyzanckie walki wyzwoleńcze prowadzone przez ludność murzyńską.

DŻIBUTI

Francuskie Terytorium Afarów i Issów, od 1967 Somali Francuskie, zamorskie terytorium Francji we wschodniej Afryce nad Zatoką Adeńską, o powierzchni 22 tys. km² i 104 tys. mieszkańców. Stolica Dżibuti. Uzyskało niepodległość w 1977. Nowa nazwa — Dżibuti.
Hodowla kóz, owiec, wielbłądów; uprawa prosa, palmy daktylowej.

REUNION

Wyspa na Oceanie Indyjskim w Archipelagu Maskarenów, departament zamorski Francji, o powierzchni 2,5 tys. km² i 500 tys. mieszkańców — głównie Mulatów i Malgaszów. Stolica Saint Dénis. Uprawia się trzcinę cukrową i wanilię.

POSIADŁOŚCI HISZPAŃSKIE

Ceuta i Melilla, miasta i porty nad Morzem Śródziemnym, enklawy hiszpańskie na terytorium Maroka, o łącznej powierzchni 32 km² i 170 tys. mieszkańców; przemysł rybny, stoczniowy i materiałów budowlanych; porty handlowe, rybackie i wojenne.

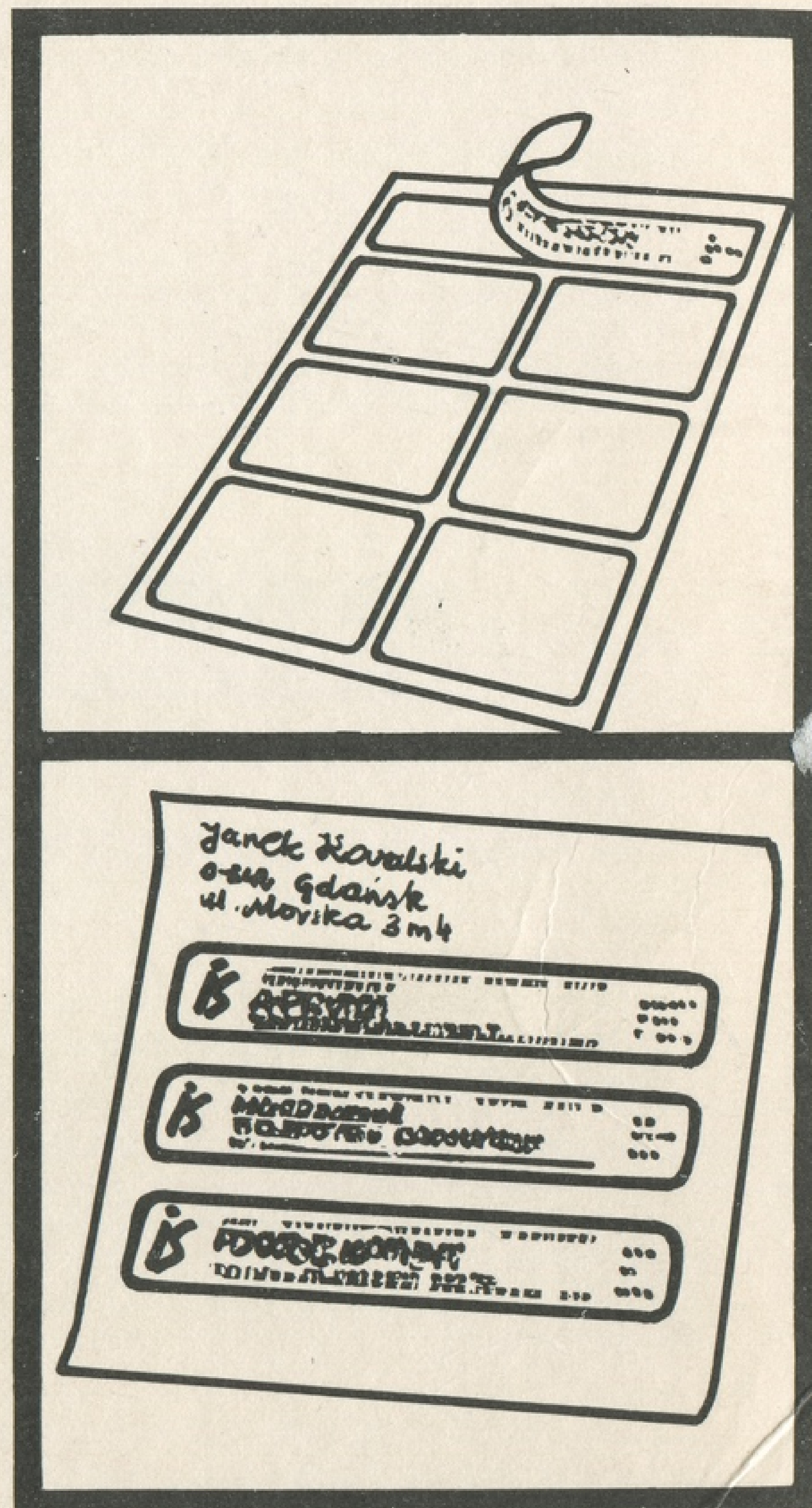

Kolekcjonerstwo to wspaniała pasja. Zaproponować więc chcemy interesującą zabawę, polegającą na kompletowaniu barwnych rysunków i zdjęć z różnych dziedzin: światowej muzyki rozrywkowej, automobilizmu, sportu, geografii, historii, wojskowości, sztuki, lotnictwa...

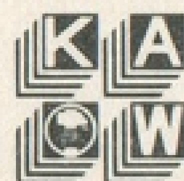
Aby zgromadzić pełny zestaw Ilustracji Samoprzylepnych z wybranej dziedziny — należy nabyć w punktach sprzedaży RSW „Książka—Prasa—Ruch" odpowiedni zeszyt i sprzedawane oddzielnie arkusze Ilustracji Samoprzylepnych.

Każdy zeszyt, oprócz tekstu informacyjnego, zawiera miejsca do wklejania Ilustracji Samoprzylepnych. Na każdym zaś arkuszu IS znajduje się sześć odpowiednio naciętych obrazków, z których cztery dotyczą jednego wiodącego tematu, oznaczonego kolejnymi numerami, zaś dwa pozostałe zapoczątkowują nowe tematy równie interesujące. Wystarczy odkleić Ilustrację Samoprzylepną i umieścić ją w odpowiednim miejscu zeszytu, które oznaczone jest taką samą liczbą. Wypełniając w ten sposób cały zeszyt można uzyskać bogato ilustrowany, jednotematyczny album, mogący stać się podręczną encyklopedią.

Ci z kolekcjonerów, którzy nadeślą do redakcji pełny zestaw winiet tytułowych arkuszy Ilustracji Samoprzylepnych (np. „Poczet królów polskich" od nr 19—31) naklejonych na kartoniku (patrz rysunek obok) uczestniczyć będą w losowaniu cennych nagród ufundowanych przez wydawcę.

Nasz adres:

Krajowa Agencja Wydawnicza
Redakcja Wydawnictw Rysunkowych
04-087 Warszawa, ul. Igańska 15C

Oto numeracja tematów wiodących zamieszczanych na poszczególnych arkuszach Ilustracji Samoprzylepnych.

Gwiazdy muzyki rozrywkowej	1—18
Poczet królów polskich	19—31
Kontynenty — Afryka	32—44
Ptaki Polski	45—55
Samoloty, na których walczyli Polacy	56—67
Stare samochody	68—79

RSW „PKR" ZG Ciechanów z. 1131/77 (100 000 + 360) S-96

UZUPEŁNIENIE
DO ZESZYTU IS „KONTYNENTY-AFRYKA"

Oddajemy do rąk Czytelników zeszyt z serii Ilustracje Samoprzylepne pt. „Kontynenty-Afryka" wymagający uzupełnienia. Zeszyt bowiem wydrukowany został w 1979 r., a ilustracje samoprzylepne do tego zeszytu dopiero teraz, w tym czasie tempo przemian politycznych na kontynencie afrykańskim wyprzedziło nas.

I tak w tekście Wstępu na drugiej stronie okładki i w Notce na str. 24 oraz na mapie Afryki (str. 1) widnieje dawna nazwa państwa Rodezja, które od 18.IV.1980 r. jest niepodległą Republiką Zimbabwe. Nadal trwa walka narodowowyzwoleńcza w RPA i Namibii.

W Ugandzie 11.IV.1979 siły demokratyczne zniosły autokratyczny system rządów marsz. J.Amina (str. 20).

21.IX.1979 r. nastąpił przewrót w Republice Środkowoafrykańskiej, gdzie obalono monarchię konstytucyjną i przywrócono ustrój republikański (str. 15).

Dane o liczbie ludności prawie każdego państwa Afryki są obecnie wyższe w stosunku do zawartych w zeszycie (podajemy dostępne dane z roku 1979, w mln.): Algieria 18,5, Angola 6,9, Benin 3,5, Botswana 0,7, Burundi 4,4, Czad 4,3, Egipt 41, Etiopia 31,8, Gabon 0,5, Gambia 0,6, Ghana 10,9, Górna Wolta 6,7, Gwinea 4,9, Gwinea Bissau 0,8, Gwinea Równikowa 0,4, Kamerun 8,1, Kenia 15,3, Komory 0,3, Kongo 1,5, Lesoto 1,3, Liberia 1,7, Libia 2,8, Madagaskar 8,6, Malawi 5,9, Mali 6,5, Maroko 19,4, Mauretania 1,5, Mauritius 0,9, Mozambik 11,8, Niger 5,1, Nigeria 72, RPA 28,2, Republika Środkowoafrykańska 2,4, Rwanda 4,8, Senegal 5,5, Seszele 0,06, Sierra Leone 3,7, Somalia 3,4, Suazi 0,6, Sudan 17,3, Tanzania 16,6, Togo 0,09, Tunezja 6,4, Uganda 13,2, Wybrzeże Kości Słoniowej 7,9, Zair 27,8, Zambia 5,7, Wyspy Zielonego Przylądka 0,3, Zimbabwe 7,2, Namibia 1, Dżibuti 0,2.

Niektóre państwa przyjęły nazwę jednostki monetarnej w języku własnym: Botswana — 1 pula, Etiopia — 1 birr, Gambia — 1 dalasi, Lesoto — 1 maloti; inne nazwę stolicy: Gwinea Bissau — Madina do Boé, siedziba rządu Bissau, Madagaskar — Antananarivo, Mozambik — Maputo.

Wiele państw Afryki zmieniło w tym czasie swe barwy narodowe: poniżej drukujemy nowe wzory flag.

Uprzejmie prosimy naszych Czytelników o uważne przeczytanie niniejszego tekstu i zgodnie z tym Uzupełnieniem wniesienie zmian w hasłach i ilustracjach (flagi) wydrukowanych w zeszycie.

Przepraszamy za dodatkowy kłopot, dziękujemy.

REDAKCJA

Warszawa, kwiecień 1981 r.

Flagi państwowe

Angola

Burundi

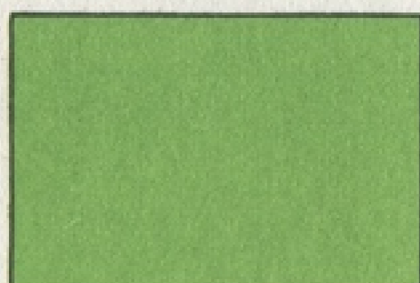

Egipt

Gwinea Bissau

Gwinea Równikowa

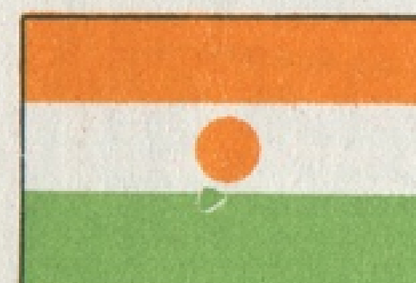

Kamerun

Komory

Libia

Madagaskar

Mozambik

Niger

RPA

Seszele

Suazi

Tanzania

Wyspy Św. Tomasza

Wyspy Zielonego Przylądka

Zambia

INSTRUKCJA

STARE SAMOCHODY

SAMOLOTY NA KTÓRYCH WALCZYLI POLACY

POCZET KRÓLÓW POLSKICH

PTAKI POLSKI

GWIAZDY MUZYKI ROZRYWKOWEJ

KONTYNENTY AFRYKA

NOWOŚĆ DLA KOLEKCJONERÓW

Pragniemy zaoferować Wam, za pośrednictwem doskonałych graficznie ilustracji samoprzylepnych i starannie opracowanych zeszytów, stanowiących rodzaj klaserów o różnorodnej tematyce, wydawnictwo mogące zastąpić podręczne, bogato ilustrowane encyklopedie.

Mamy nadzieję, że wielu kolekcjonerów z zadowoleniem przyjmuje proponowaną przez Krajową Agencję Wydawniczą formę gromadzenia ciekawych, a nierzadko unikalnych zbiorów, jakie zamierzamy zaoferować.

Przekonani, że nasza nowa propozycja zostanie przyjęta z zainteresowaniem, życzymy, aby znalazła ona miejsce w Waszej bibliotece jako źródło wiadomości z wybranej dziedziny.